

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи

на тему «Стійкий розвиток підприємства та обґрунтування напрямів його
забезпечення»

Виконала здобувачка 4 курсу, групи ЕП-20
спеціальності 051 Економіка

Кіндрицька Світлана Олексіївна

Керівник: к.т.н., доц., Бондарчук Ольга

Михайлівна

Рецензент: к.е.н., доц., Поліщук Ірина Георгіївна

м. Кривий Ріг

2024 р.

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:
зав. кафедри ЕОУП,
д-р. екон.наук, проф. Шахно А.Ю.

«_____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачеві

Кіндрицькій Світлані Олексівні

---

1. Тема роботи «Стійкий розвиток підприємства та обґрунтування напрямів його забезпечення»

Керівник теми: Бондарчук Ольга Михайлівна, к.т.н., доцент
затверджені наказом по університету від «02» квітня 2024 р. № 241с.

2. Строк подання здобувачем роботи: 11 червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: фінансова звітність ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр., статут ТОВ «Екодіс»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
теоретичні та методичні засади визначення сутності сталого розвитку підприємства; аналіз показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Екодіс»; обґрунтування пропозицій з підвищення ефективності діяльності ТОВ «Екодіс».

5. Перелік графічного матеріалу: показники економічної оцінки стійкого розвитку підприємства; основні техніко-економічні показники ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.; аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості та ліквідності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.; розрахунок економічної ефективності від впровадження запропонованих заходів в умовах ТОВ «Екодіс».

6. Консультанти розділів роботи:

Розділи	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	Бондарчук О.М.		
Розділ 2	Бондарчук О.М.		
Розділ 3	Бондарчук О.М.		
Нормоконтроль	Поліщук І.Г.		

7. Дата видачі завдання 02 квітня 2024 р.

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	14.03.2024 р.	виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	15.03- 29.03.2024 р.	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань випускної кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	30.03- 03.04.2024 р.	виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівникові	04.04- 19.04.2025 р.	виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівникові	20.04- 30.04.2024 р.	виконано
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівникові	01.05- 11.05.2024 р.	виконано
7	Підготовка вступної частини та висновку	12.05- 14.05.2024 р.	виконано
8	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	15.05.- 20.05.2024 р.	
9	Перевірка роботи Антиплагіатної Системою Unicheck	20.05.2024	виконано
10	Отримання відгуку керівника та рецензії	22.05-31.05- 2024 р.	виконано
11	Попередній захист роботи	01.06.2024 р.	
12	Захист роботи в ЕК	14.06.2024 р.	

Здобувач

_____

(підпис)

Кіндрицька С.О.

Науковий керівник

_____

(підпис)

Бондарчук О.М.

РЕФЕРАТ

на випускнї кваліфікаційнї роботу за темою: «Стійкий розвиток підприємства та обґрунтування напрямів його забезпечення»

Випускна кваліфікаційна робота: 98 с., 27 табл., 18 рис., 5 формул, 97 джерел, 3 додатки.

Об'єкт дослідження: процес підвищення ефективності діяльності підприємства.

Мета роботи: економічне обґрунтування напрямів та розроблення заходів щодо забезпечення стійкого розвитку в умовах ТОВ «Екодіс».

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до підвищення ефективності діяльності ТОВ «Екодіс».

Методи дослідження: економічні; методи кореляційно-регресійного аналізу; методи економетричного моделювання; табличні та графічні методи; методи спостереження; збору фактів; узагальнення та прогнозування.

У випускній кваліфікаційній роботі проведено аналіз сучасних літературних джерел з питання визначення поняття «сталий розвиток», критеріїв складових сталого розвитку (економічних, соціальних та екологічних), а також проведений аналіз показників економічної оцінки стійкого розвитку підприємства. Розглянуто основні методи оцінки рівня стійкості розвитку підприємства в сучасних умовах.

На прикладі ТОВ «Екодіс» здійснено аналіз його виробничо- господарської діяльності та техніко-економічних показників. Докладно проаналізовані показники прибутковості базового підприємства, проведений кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності ТОВ «Екодіс». Обґрунтовані пропозиції щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс»: заходи щодо зниження розміру кредиторської та дебіторської заборгованості; щодо зниження собівартості продукції та заходи, направлені на збільшення доходів за рахунок рекламної компанії. Сумарний економічний ефект від впровадження даних пропозицій склав 22254,42 тис. грн.

В роботі при розрахунках використано програмний продукт Microsoft Office Excel.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА, КРИТЕРІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ,
ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Аналіз теоретичних напрацювань з питань визначення поняття «сталий розвиток».....	9
1.2. Методи оцінки рівня стійкості розвитку підприємств в сучасних умовах.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКОДІС».....	30
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	30
2.2. Аналіз показників прибутковості підприємства.....	43
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКОДІС».....	51
3.1. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності ТОВ «Екодіс».....	51
3.2. Обґрунтування пропозицій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс».....	55
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Перед сучасними підприємствами стоїть завдання адаптації до умов, що динамічно змінюються, а також можливість існування в них. Актуальні тенденції економічного розвитку виявляються у більш глобальному характері криз, їх почастішання. У цьому сучасне суспільство поступово входить у період, ядром якого стають принципово нові наукомісткі технології. Значення їх збільшується настільки, що дозволяє говорити про глибоку модифікацію ресурсної бази сучасної економічної системи. Подібні перетворення торкаються всього соціально-економічного комплексу країни на різних рівнях, що реалізується в певній державній політиці.

Дослідники та практики вважають, що однією з ключових актуальних тенденцій, що спирається на результати науково-технологічної модифікації та визначає сучасну економічну динаміку, є ще й цифровізація економічних процесів.

Сучасні економічні тенденції дозволяють підкреслити теоретичну та практичну значущість проблеми збільшення ефективності та стійкості підприємств промисловості на основі технологічної трансформації. У цьому сталий розвиток промисловості спричинить технічний і технологічний прогрес економіки загалом.

У цих умовах підприємства можуть працювати більш стабільно, але без сформованого механізму сталого розвитку вирішення цього завдання практично неможливе. Подібний механізм зможе перешкоджати порушенню рівноваги та виникненню критичних явищ на окремих підприємствах. Керівництво організацій при виборі напряму діяльності потребує такого механізму сталого розвитку, який буде здатний врахувати всі особливості господарської та фінансової діяльності, а також швидко реагувати на будь-які зміни цілей підприємства, ґрунтуючись на технологічній трансформації. На сучасному етапі відсутній єдиний універсальний механізм, що враховує зміни в галузі науки і техніки, здатний адаптуватися до умов, що швидко змінюються. Побудова такого механізму дозволить організації

стабільно функціонувати, а також забезпечити існування незалежно від впливів різного походження.

Питання, пов'язані з концептуальним обґрунтуванням теорії сталого розвитку економічних систем різного рівня, розглядаються у працях таких українських та зарубіжних дослідників, як В.М. Боголюбов, З.М. Бурик, А.І. Бурда, В.В. Гарбар, Б.М. Данилишин, Г.Е. Дейлі, М.П. Денисенко, О.В. Жаднос, Н.Б. Кирич, О.Д. Костюк, Л.Г. Мельник, В.Н. Степанов, Є.Г. Петров, О.А. Сизоненко, В.Г. Поліщук, І.О. Тарасенко, К. Schwab, X. Sala-i-Martin та інші.

Мета даної кваліфікаційної роботи полягає в економічному обґрунтуванні напрямів та розроблення заходів щодо забезпечення стійкого розвитку в умовах ТОВ «Екодіс».

Для досягнення поставленої мети в роботі, поставлено та вирішено такі завдання:

- ✓ проведено аналіз теоретичних напрацювань з питань визначення поняття «сталий розвиток»;
- ✓ систематизовані методичні підходи щодо оцінки рівня стійкості розвитку підприємств в сучасних умовах;
- ✓ наведена загально характеристика ТОВ «Екодіс»;
- ✓ проведений аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.;
- ✓ зроблений аналіз показників прибутковості досліджуваного підприємства;
- ✓ досліджено взаємозв'язок між показниками економічної діяльності ТОВ «Екодіс», в т.ч. з використанням кореляційно-регресійного аналізу;
- ✓ ідентифіковано напрями та резерви підвищення ефективності діяльності ТОВ «Екодіс»;
- ✓ обґрунтовано доцільності пропозицій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс»;
- ✓ здійснено розрахунок на реалізацію запропонованих економічних заходів в умовах ТОВ «Екодіс»;

✓ проведено оцінювання економічної ефективності впровадження заходів щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс».

Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до підвищення ефективності діяльності ТОВ «Екодіс».

Для наочного представлення інформації щодо обґрунтування теоретичних основ підвищення ефективності діяльності підприємства використовуються методи економічного, кореляційно-регресійного аналізу, методи економетричного моделювання, табличні та графічні методи. Для формування заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробничої діяльності ТОВ «Екодіс», використовувалися методи спостереження, збору фактів, узагальнення та прогнозування.

РОЗДІЛ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Аналіз теоретичних напрацювань з питань визначення поняття «сталий розвиток»

Після публікації доповіді «Наше спільне майбутнє», підготовленої Міжнародною комісією з навколишнього середовища та розвитку, створеною під егідою ООН у 1987 році, термін «сталий розвиток» став широко поширюватися. Визначення терміну «сталий розвиток» є загальноживаним у сучасній науковій літературі та наведено в книзі «Наше спільне майбутнє» [97]: «Сталий розвиток – це розвиток, який відповідає потребам сьогодення, але не майбутнього. Здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби під загрозою». Нова стратегія розвитку цивілізації намагається забезпечити рівні можливості та задовольнити безпосередні потреби нинішнього та майбутніх поколінь.

Підтримання екологічної стійкості вважається окремою метою Програми розвитку тисячоліття, ця мета досягається шляхом забезпечення населення чистою прісною водою, підвищення якості життя населення, запобігання втраті ресурсів, а також включення принципів сталого розвитку у національних стратегіях і програмах.

Багато вчених вважають три основні складові сталого розвитку: екологічну, соціальну та економічну. Висловлюються думки, що поєднання екологічного, соціального та економічного балансу слід розглядати не тільки на макрорівні планети, а й на мікрорівні організацій, в результаті чого концепція сталого розвитку реалізується не тільки на глобальному рівні, як національна стратегія, але також і на мікрорівні, як бізнес-стратегія. З точки зору сталого розвитку, керівники повинні

враховувати не лише економічне зростання компанії та високий стабільний прибуток, але й гармонійне співіснування природи, компанії та людей [14, с. 40].

Проведені дослідження, що аналізують типи стійкості, дозволяють запропонувати класифікацію типів стійкості (рис.1.1). Таке розуміння, інтерпретація та опис різних типів стійкості не тільки вказує на складну та багатогранну природу концепції, а й на обмежений характер процесу розуміння стійкості, який розкривається суттю концепції та нелегко зрозуміти дослідники чи практики.

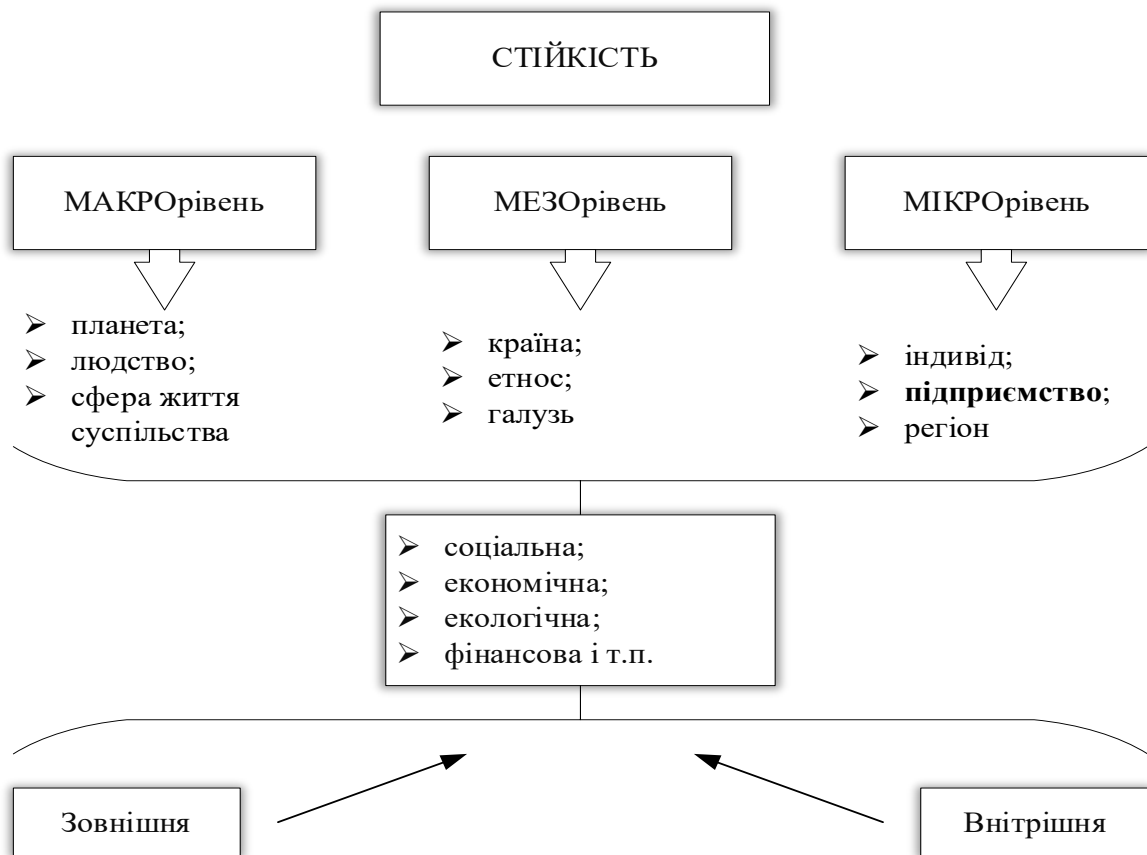

Рисунок 1.1 – Різновиди стійкості

(розроблено автором на основі джерел: [29, 45, 86])

Залежно від ступеня впливу зовнішнього середовища, внутрішніх факторів, стратегічних завдань, поточних індивідуальних особливостей підприємства (об'єкта дослідження) механізм сталого розвитку може включати декілька різних складових: організаційно-управлінський, технологічний, маркетинг, фінанси та інвестиції, усі з

яких розглядаються в різних областях. При створенні механізму сталого розвитку компанії слід приділяти увагу ефективності збалансованого та кваліфікованого управління виробництвом, а також розробці та реалізації зовнішньої та внутрішньої конкурентної політики, що не завжди практикується.

Сучасні компанії змушені діяти в контексті мінливого та динамічного ринку. Було випробувано багато методів і підходів до економічного розвитку, і виявилось, що вони вичерпали весь свій потенціал [11, с. 174]. Як наслідок, еволюція механізмів сталого розвитку підприємства, які підвищують його ефективність і конкурентоспроможність, базується на вдосконаленні теорії і практики менеджменту, у тому числі на недостатньо вивчених властивостях виробничої системи.

Багато хто вважає поняття «сталий розвиток підприємства» диференційованим (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Різноманіття підходів до визначення «сталого розвитку підприємства

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
1	Боголюбов В.М., Прилипок В.А.	Комплекс економічних, соціальних, політичних та інших заходів, який сприяє спроможності сучасного промислового підприємства не тільки протистояти змінам, а й робити точний прогноз і планувати свою діяльність з урахуванням внутрішніх можливостей розвитку [10].
2	Борщук С.С., Загорська В.М.	Таким чином реалізується його функціонування, звичайно, існує прямий зв'язок між оперативними, поточними та стратегічними планами компанії в результаті виконання регулярних заходів. а. щодо запобігання, виявлення та пом'якшення ринкових небезпек, пов'язаних із реалізацією плану. б. щодо найшвидшого способу усунення відхилень від наміченого шляху, викликаних цими небезпеками [12].
3	Гарбар В.В.	Фінансова система, яка забезпечує конкурентоспроможність продукції та методів виробництва, гнучкість реагування на зміну ринкових умов, інноваційність та екологічність [25].

Продовження таблиці 1.1

4	Глинська А.Є.	Розвиток, що передбачає внесення змін до параметрів досягнення цілей з максимально можливою ефективністю, самі цілі служать формою соціальної відповідальності організації та підвищують ефективність її функціонування [26].
5	Гречко А.В., Очеретяна О.В.	Постійна процедура приведення економічної системи підприємства у відповідність до вимог ринку, що виражається в прагненні досягти конкурентоспроможності через підвищення інноваційного потенціалу [27].
6	Дейлі Г.Е.	Процедура збереження тенденції нарощування потенціалу в контексті зміни форми підприємства організації в складних економічних ситуаціях [29].
7	Довгань Л.Є.	Це прогрес, який забезпечує як поточну, так і довгострокову життєздатність. Підприємство має короткий термін стійкості, якщо гарантована його життєздатність, і тривалий термін стійкості, якщо темпи розвитку підприємства відповідають темпам розвитку ринку [33].
8	Жаданос О.В., Шатоха В.І.	Довгострокова стратегія, яка передбачає дії, спрямовані на оновлення структурно-функціональних складових виробничо-господарської системи (підприємства). Ці дії мають на меті створення економічного стану, який передбачає ефективну та відповідальну господарську діяльність перед працівниками, іншими організаціями, державою та урядом [39].
9	Квятковський Л.А.	Це механізм, за яким він функціонує: внутрішні трансформації середовища всередині компанії використовуються для підтримки існування компанії та сприяння відтворенню економічних процесів через спілкування із зовнішнім світом [45].
10	Свистун К.О.	Здатність підтримувати обсяг реалізації товарів (продукції, послуг) протягом тривалого періоду при різних змінах споживчого попиту на ринку виробників [71].
11	Сизоненко О.А.	Це стан матеріало- і собівартості продукції та доходів і прибутку підприємства в цілому, що гарантує стабільно високу віддачу від діяльності підприємства.

Сьогодні поняття «сталий розвиток підприємства» є загальноживаним у багатьох дисциплінах, не лише в екологічній сфері, що в першу чергу зумовлено такими причинами [14, с. 40]:

1. Ідея сталого розвитку є багатогранною.

2. Успішне функціонування певної структури (компанії, держави тощо) не обов'язково передбачає її прогресування.

3. Розгляд лише екологічних чи економічних переваг розробки не є точним.

Аналіз та узагальнення існуючих визначень та власних висновків авторів дозволяють уточнити поняття «сталий розвиток підприємства» як процес постійної перекалібрування значущих для підприємства показників (Критеріїв), які визначають економічні, соціальні, екологічні чи інші аспекти діяльності підприємства та дозволяють досягти максимальної ефективності, водночас поважаючи природне середовище та інтереси майбутніх поколінь [72, с. 106].

Це визначення відрізняється від існуючих визначень, воно не тільки зосереджується на економічному аспекті підприємства, але також включає екологічну, соціальну та політичну складові, які узгоджуються з основною концепцією сталого розвитку: запобігання шкоди для природне середовище та майбутні покоління.

Дослідження складових сталого розвитку компанії (економічних, соціальних, екологічних тощо) сприяло виявленню набору критеріїв зовнішнього та внутрішнього характеру, ці критерії називаються комплексними та представлені на рисунку 1.2-1.3.

Підприємство - це відкрита складна система, яка володіє внутрішньою злагодженістю і постійним зв'язком із зовнішнім світом [46, с. 31]. Це означає, що зміна в одній зі змінних системи призведе до відповідних змін в інших змінних, беручи до уваги, що стабільність є більш важливою для здатності системи адаптуватися до змін, ніж для її здатності повернутися до початкових параметрів.

Вимірювання стійкості як на макро-, так і на мікрорівнях неможливо на основі розгляду окремих критеріїв, натомість необхідна комплексна оцінка. На жаль, наразі не існує єдиного універсального показника, за яким можна було б оцінити ступінь ефективності окремої компанії чи країни у досягненні сталого розвитку.

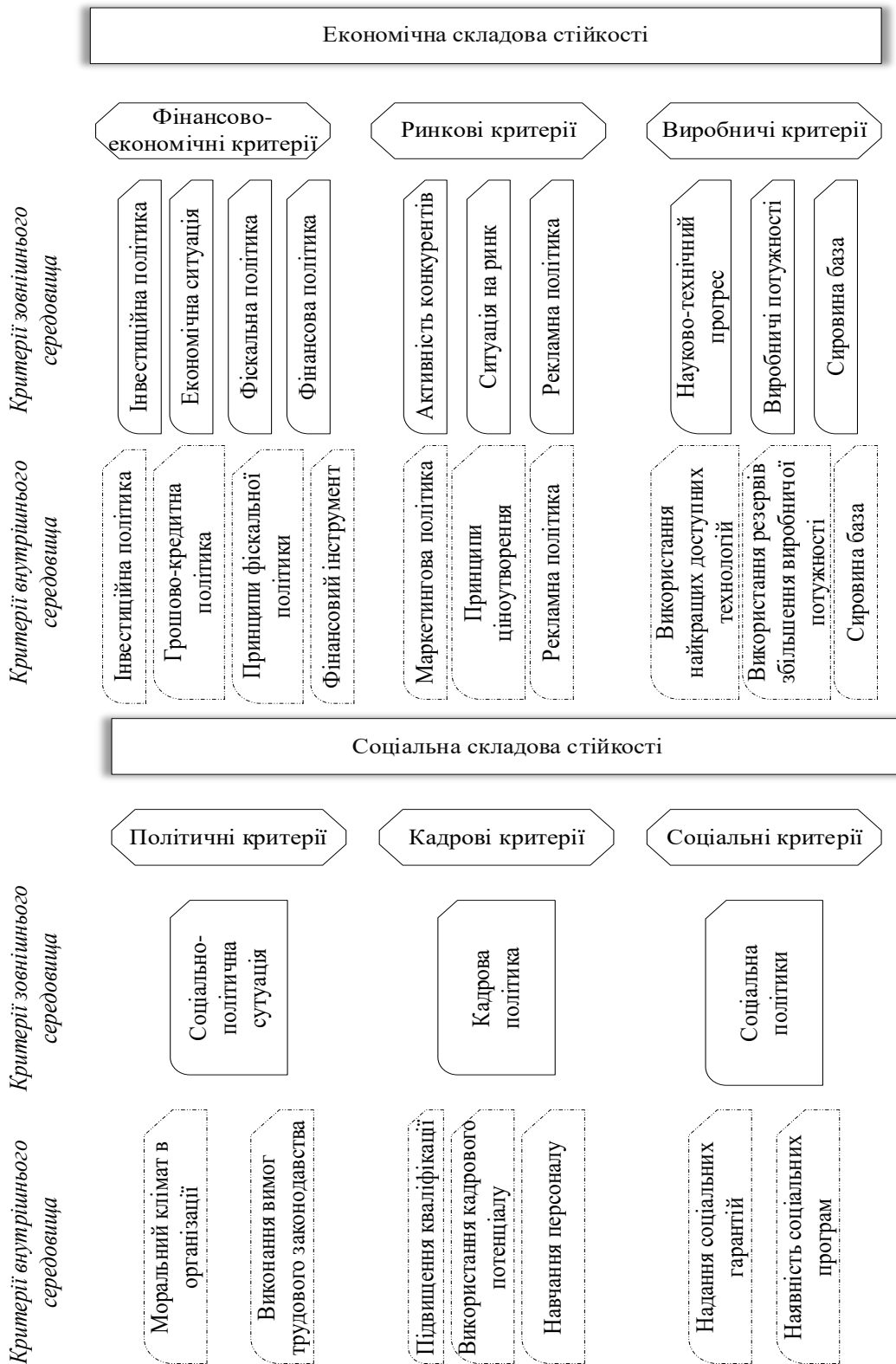

Рисунок 1.2 - Критерії економічної та соціальної складових сталого розвитку на підприємстві
(складено автором самостійно)

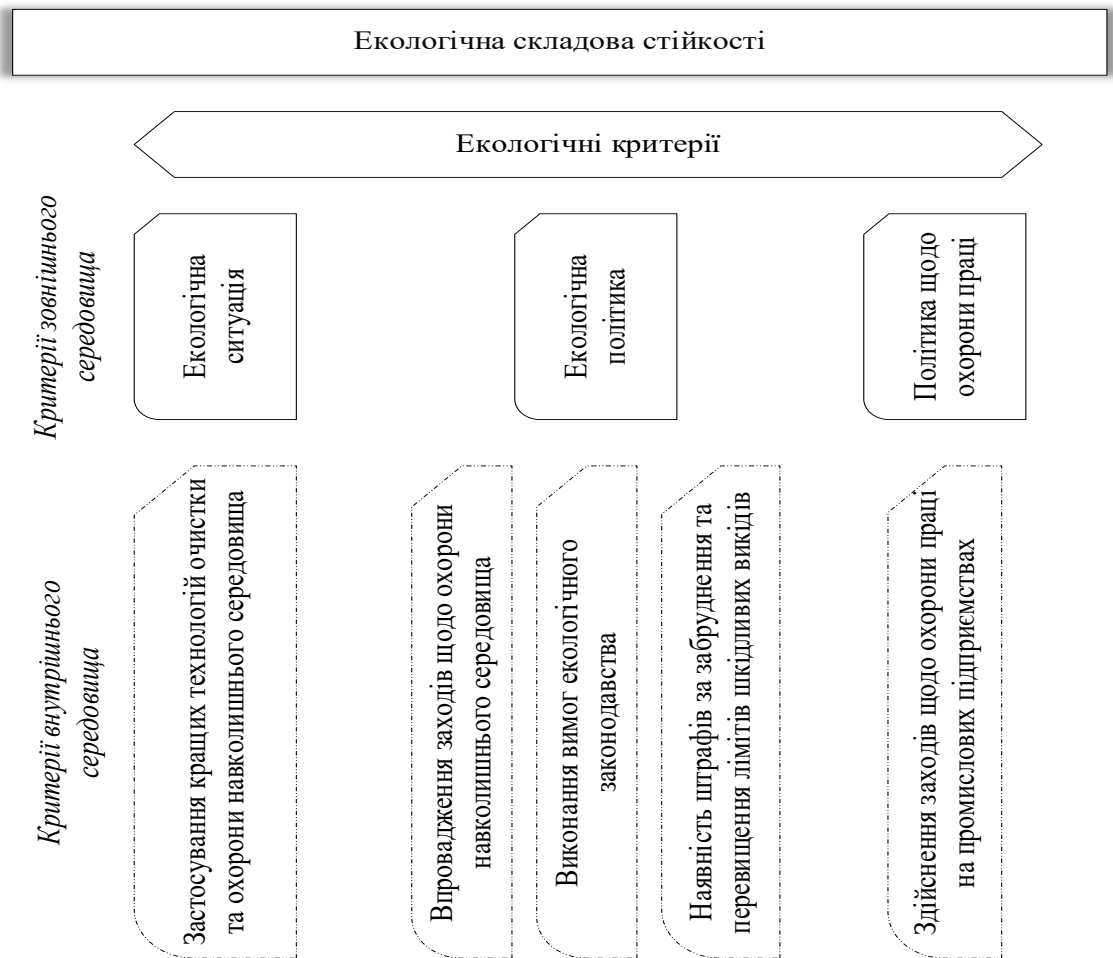

Рисунок 1.3 - Критерії екологічної складової сталого розвитку на підприємстві
(складено автором самостійно)

У зв'язку з цим основна увага зосереджена на створенні системи індикаторів, при цьому також рекомендується мати обмежену кількість цих індикаторів, їх пріоритетне ранжування використовується більшістю міжнародних організацій і країн [29, с. 29]. Останнім часом стали популярними системи базових індикаторів.

Індикатори сталого розвитку дозволяють кількісно оцінити окремі його аспекти. Вони можуть змінюватися в певному діапазоні, а їх кількісну різницю в розрізі окремого господарюючого суб'єкта протягом певного періоду можна вважати ефективністю будь-яких заходів, вжитих прямо чи опосередковано для покращення ситуації на території, а також моніторингу збільшення ситуація без будь-яких профілактичних заходів.

Не існує єдиного універсального набору показників для оцінки довгострокової життєздатності підприємства іншої країни. Запропоновано окремі способи вибору цих показників та їх оцінки: грошовий, бальний, видовий тощо. Як правило, ці показники є економічними і описують лише економічну сторону сталого розвитку економічного суб'єкта.

Для розуміння поточного стану компанії, який розглядається з позиції системи, можна оцінити показники окремих підсистем, які в сукупності визначають стан усієї відповідної системи. Щоб керувати станом усієї системи, разом із окремими компонентами, необхідно оцінити зв'язки між різними компонентами системи. Метою цього типу оцінки є визначення ступеня інтеграції системи або об'єднання її в єдине число, яке представляє її загальну якість. Ці числа називаються індексами. Вони оцінюються на основі приватних даних, таких як індикатори.

Оцінка ефективності системи сталого розвитку промислових компаній зазвичай обмежується сумарною оцінкою наступних груп показників:

- ✓ зміни позиції компанії на ринку;
- ✓ вдосконалення системи управління бізнес-процесами;
- ✓ ступінь розвитку промисловості та економіки;
- ✓ ступінь підтримки фінансово-економічних аспектів сталого розвитку.

Щоб підтримувати необхідну безбитковість і отримувати необхідний прибуток, організація повинна мати ефективне управління доходами і витратами. Цей стиль управління передбачає використання інструментів експрес-діагностики, які оцінюють доходи, витрати та прибутковість, розрахунки та аналіз розбіжностей, використання коригувальних заходів, контроль фактичних доходів і витрат за планом, планування майбутніх витрат і обґрунтування економії коштів.

Як правило, економічні показники, що описують життєздатність підприємства, вважаються найважливішими критеріями для визначення стійкості підприємства. Узагальнення інформації призвело до створення набору економічних принципів,

призначених для сприяння сталому розвитку промислового підприємства, ці принципи схематично представлені на рисунку 1.4.

Рисунок 1.4 – Показники економічної оцінки стійкого розвитку підприємства

Практика показує, що будь-який метод, який спирається виключно на кількісний розрахунок економічних показників, не в змозі розкрити механізм стабільного розвитку підприємства, заснований на управлінських рішеннях і неформальних, позаінституційних відносинах. Разом з економічними розрахунками життєво важливо використовувати показники якості, які враховують стійкість, це дозволить краще зрозуміти проблему, пов'язану із загальною життєздатністю розвитку компанії.

Як результат необхідно розробити метод комплексної оцінки процесів, що відбуваються в компанії, який дозволить виявити проблемні процеси та «вузькі місця» в діяльності компанії, а потім створити програму для досягнення вищого ступінь стійкості на підприємстві.

1.2. Методи оцінки рівня стійкості розвитку підприємств в сучасних умовах

Принаймні при розробці та інтеграції концепції сталого розвитку в діяльність компаній виникла необхідність у метриках і критеріях для оцінки ефективності ініціатив у цій сфері. Очевидно, що для досягнення високих економічних, соціальних та екологічних цілей оцінка стійкості має бути комплексною. Насправді вся звітність про сталий розвиток - це, по суті, шкала, яка обчислює загальну продуктивність компанії та розкриває її як внутрішнім, так і зовнішнім сторонам.

Крім того, оскільки практика застосування принципів сталого розвитку до підприємницької діяльності стала більш поширеною, виникло усвідомлення того, що компаніям потрібен інструмент, який зацікавлені сторони можуть використовувати для розуміння результатів своєї економічної стійкості та соціального та екологічного впливу. Інструментом стала нефінансова звітність. З моменту першої задокументованої появи нефінансової звітності в 1970-х роках їх склад ускладнився.

Планування та аналіз заходів сталого розвитку та КСВ стали першочерговими для цієї функції. Оприлюднення інформації про соціальні заходи та збереження навколишнього середовища є найважливішим аспектом взаємодії організації з зацікавленими сторонами.

Якість нефінансової звітності гарантується міжнародними нормами. Багато з них носять консультативний характер і мають менш суворе порівняння зі стандартами фінансової звітності. Перші правила звітування про сталий розвиток були запроваджені в 90-х роках. Основною метою всіх стандартів є сприяння об'єктивності в поданні інформації, це досягається шляхом створення критеріїв і показників, які є специфічними для економічної, соціальної та екологічної сфер діяльності компанії.

Стиль звітності, пов'язаний зі сталим розвитком, походить від системи звітності GRI. Незважаючи на те, що сьогодні визнано багато міжнародних стандартів і посібників у складанні нефінансової звітності (табл. 1.2).

Звітність щодо сталого розвитку на основі GRI може бути використана для наступних цілей [G4 Sustainability Reporting Guide, 2013].

1. Порівняння та оцінка ефективності ініціатив компанії у сфері сталого розвитку.
2. Демонстрація впливу компанії на очікування зацікавлених сторін щодо стійкості, а також вплив цих очікувань на організацію.
3. Порівняння результатів внутрішньої діяльності та зовнішніх проектів, а також порівняння різних часових періодів.

Система звітності GRI використовується як засіб комунікації, визнаний міжнародним співтовариством як засіб досягнення економічної, екологічної та соціальної ефективності.

Таблиця 1.2 – Міжнародні стандарти в сфері КСВ та сталого розвитку (найбільш розповсюдженні)

Назва стандарту	Зміст
AA1000 AS (1999 р.)	Стандарт соціальної звітності в компаніях, створений Британським інститутом соціальної та етичної відповідальності (The Institute of Social and Ethical Accountability) в 1999 році, призначений для вимірювання результатів діяльності компаній з моральної точки зору, він також визначає процедуру і набір критеріїв для соціальної та етичної звітності про діяльність. аудит їхніх ініціатив
ISO 26000 (2010 р.)	Посібник із соціальної відповідальності, виданий Міжнародною організацією зі стандартизації у 2010 році, містить основні принципи (підходи) до здійснення діяльності у сфері соціальної відповідальності.
SA 8000 (Social Accountability 8000), 1997 р.	Визначення корпоративної соціальної відповідальності, створене міжнародною організацією Social Accountability International у 1997 році. Особливістю стандарту є його зосереджена увага на дотриманні компаніями прав людини та покращенні умов праці працівників.
GRI (Global Reporting Initiative). Рік заснування - 1997. Перше керівництво вийшло в: 1999 р. 2000 р. – GRI G1 2002 р. – GRI G2 2006 р. – GRI G3 2013 р. – GRI G4 2016 р. – GRI Standards	GRI (Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guide) походить від концепції сталого розвитку бізнесу, яка вимагає від компаній враховувати економічні, екологічні та соціальні аспекти своєї діяльності (разом із потрійним результатом). Подібно до протоколу AA1000, GRI передбачає підготовку звіту, який враховує розмови між зацікавленими сторонами (стейкхолдерами).
Рада зі стандартів сталого бухгалтерського обліку (SASB)	Це окрема організація, яка створює стандарти для обліку сталого розвитку, які є актуальними для інвесторів, сприяючи високоякісній інформації щодо сталого розвитку.
Принципи екватора (2012 р.)	Це 10 принципів, які служать системою управління кредитними ризиками в проектах, включаючи екологічні та соціальні проблеми щодо фінансування. фінансові установи зобов'язані дотримуватися Принципів Екватора, які сприяють прийняттю відповідальних рішень на основі ризику. фінансові організації дотримуються Принципів Екватора, щоб гарантувати, що проекти, які вони підтримують, розробляються з соціальною відповідальністю та дотримуються відповідних методів управління впливом на навколишнє середовище.

Система підходить для використання в різних організаціях будь-якого розміру, типу підприємства чи регіону світу; дозволяє розглянути специфіку діяльності різних компаній, від малих до великих, що мають широку сферу діяльності. Крім того,

система звітності GRI дозволяє розглядати конкретні аспекти розвитку та діяльності окремих галузей у напрямку сталого розвитку.

Глобальний договір ООН також є наймасштабнішою ініціативою у сфері КСВ та сталого розвитку. Компанії, які є членами Ради Безпеки ООН, зобов'язуються впроваджувати та використовувати наступні принципи у своїй діяльності (таблиця 1.3), включаючи права людини, боротьбу з корупцією, збереження навколишнього середовища та трудові відносини.

Таблиця 1.3 – Десять принципів глобального договору ООН

Принцип	Область	Базовий документ
Підприємства повинні сприяти і захищати дотримання міжнародно визнаних прав людини.	Права людини	Декларація прав людини
Бізнесмени не повинні брати участь у порушеннях прав людини.		
Бізнес-спільноти повинні сприяти свободі асоціацій і визнанню права на укладення колективного договору.	Трудові відносини	Декларація Міжнародної організації праці
Ділові люди повинні сприяти вилученню всіх видів праці, які є примусовими.		
Ділові люди повинні сприяти повному викориненню дитячої праці.		
Бізнес має сприяти усуненню дискримінації у сфері зайнятості.	Зовнішнє середовище	Ріо-де-Жанейрська декларація щодо навколишнього середовища
Підприємства повинні застосовувати превентивний підхід до екологічних проблем.		
Ділові люди повинні брати участь в ініціативах, які пропагують екологічну відповідальність.		
Підприємства повинні підтримувати поширення та поширення екологічно відповідальних технологій.	Протидія корупції	Конвенція ООН проти корупції
Бізнес-спільноти повинні викоринити всі форми корупції, включаючи вимагання та хабарництво.		

Метою створення базових індикаторів є створення системи показників економічної, соціальної та екологічної складових компаній (табл. 1.4). Розробники вважають, що показники можуть підвищити сумісність фінансових і нефінансових даних зі звітів, які не є інформативними для зацікавлених сторін. Запропонована

система індикаторів є універсальною і може комбінуватися з іншими загальнокомпанійними індикаторами, що сприятиме створенню надійної системи контролю, оцінки та моніторингу результатів, які є сталими та пов'язаними з КСВ.

Таблиця 1.4 – Характеристика основних показників результативності

Показник	Кількість основних індикаторів	Кількість додаткових індикаторів
1.Економічні індикатори результативності		
Підхід до керівництва	1	-
Економічна результативність	5	2
Разом	6	2
Всього за розділом 1	8	
2.Екологічні індикатори результативності		
Матеріали	-	1
Енергія	1	1
Вода	1	2
Відходи	5	5
Продукція та послуги	-	1
Загальні	-	1
Разом	7	11
Всього за розділом 2	18	
3.Соціальні індикатори результативності		
3.1. Показники результативності підходів до організації праці		
Зайнятість	3	-
Взаємовідносини підлеглого та керівника	1	-
Здоров'я та безпека на робочому місці	4	1
Освіта та навчання	1	1
Різноманітність та рівні можливості	-	1
3.2. Показники результативності в області прав людини		
Недопущення дискримінації	1	2
3.3. Показники результативності взаємодії із суспільством		
Спільнота	3	-
Державна політики	1	1
3.4. Показник результативності у сфері відповідальності за продукцію		
Маркування продукції та послуг	1	1
Разом	15	7
Всього за розділом 3	22	

Основна перевага основних показників ефективності полягає в тому, що вони пропонують додаткові розрахунки для кожного показника. Інформація щодо кожного показника ефективності представлена у вигляді таблиці та включає наступну

інформацію щодо розділу, аспекту, назви показника, статусу, опису, пояснення, одиниці вимірювання, джерела даних та відповідності показнику GRI. Запропонований метод розрахунку цих показників є надзвичайно корисним для компаній у застосуванні цих показників до їхніх продуктів і послуг.

В даний час проводяться дослідження в області розробки комплексного підходу до оцінки корпоративної стійкості (сталого розвитку компанії). Практичне значення цієї методології в контексті оцінки довгострокової життєздатності компанії обговорюється нижче [86, с.17].

1. Метод комплексної оцінки корпоративної стійкості забезпечить ефективний засіб отримання інформації про практичне застосування стійкості до управлінських рішень стратегічного, тактичного та оперативного характеру.

2. Методологія дозволить учасникам базувати свою оцінку на комплексному аналізі, що вплине на результати ініціатив компанії у сфері сталого розвитку. Наприклад, для власників компаній вони можуть спостерігати за діяльністю сталого розвитку, для керівництва компанії вони можуть змінювати програми та проекти у сфері сталого розвитку, для інвесторів вони можуть приймати рішення про інвестиції на основі інформації, яку вони мають.

3. Методологія забезпечить справжній інструмент, за допомогою якого можна буде оцінити ефективність ініціатив компанії у сфері сталого розвитку. Комплексні методи оцінки корпоративної стійкості створюються як бізнес-спільнотою в цілому, так і вченими, які представляють наукові кола.

Аналіз зусиль дослідників у вітчизняній науці показав, що ще не створено простої, універсальної методики, яка б розвивалася в рамках єдиної методики. Це можна пояснити кількома причинами. Спочатку складність і комплексність концепції сталого розвитку, а також велика кількість показників і показників, які розглядають економічні, соціальні та екологічні аспекти. По-друге, різні думки щодо цього питання політиків, експертів, бізнесменів, науковців [33, с.76].

Традиційним варіантом моделі сталого зростання, який часто згадується в наукових публікаціях, є формула, запропонована американським вченим Р. Хігінсом у 1977 році. Ця модель неодноразово оновлювалася та модифікувалася, її найосновніший варіант має вигляд:

$$\Delta M = C_{\text{ч.п.}} * K_{\text{ч.п.}} * \frac{V_a * K_{\text{о.а.}}}{O_{\text{пр.}}} * BK * 100\% = R_{\text{ч}} * \frac{K_{\text{ч.п.}} * V_a}{BK} * K_{\text{о.а.}} * 100\%, \quad (1.1)$$

де ΔC – можливий темп приросту обсягів продажу продукції, яка не порушує фінансову рівновагу підприємства, %;

$C_{\text{ч.п.}}$ – розмір чистого прибутку підприємства;

$K_{\text{ч.п.}}$ – коефіцієнт капіталізації чистого прибутку;

V_a – вартість активів підприємства;

$K_{\text{о.а.}}$ – коефіцієнт обертання активів;

$O_{\text{пр.}}$ – обсяг реалізації продукції;

BK – вартість власного капіталу;

$R_{\text{ч}}$ – чиста рентабельність.

Основна концепція цієї формули полягає в тому, що стійкість прямо пропорційна відсотку власного капіталу, і незалежно від зміни чи перепису відсотка ця концепція все ще буде актуальною сьогодні.

Жаданос О.В. розглядає відсутність згаданої моделі як недостатню спрямованість на аналіз тенденцій середовища існування організації. Відповідно до її теорії, якщо економіка зростає, коефіцієнт оборотності активів ($K_{\text{о.а.}}$) демонструватиме ефективність управлінських дій [39, с. 55]. Під час економічних труднощів цей показник зіграє роль у зниженні стабільності організації та збільшенні резервів. Жаданос також вважає, що формула не демонструє злагодженості системи. У результаті для демонстрації ефективності процесу управління рекомендуємо враховувати додаткові параметри: інноваційний потенціал підприємства – γ , а також ступінь організації команди – α або сприятиме, або перешкоджатиме зусиллям колективних дій.

$$\Delta B = R_{\text{ч}} * \frac{K_{\text{ч.п.Вa}}}{\text{ВК}} * K_{\text{о.а.}} * \gamma * \alpha * 100\%, \quad (1.2)$$

Жаданос О.В. розробив систему показників, яка враховує як прибуток, так і внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін, щоб оцінити довгострокову життєздатність компанії. Він зосереджений на таких показниках стійкості, як:

✓ фінансова стійкість (коефіцієнт фінансування власних коштів, поточний обсяг ліквідності, ступінь відтікання капіталу, співвідношення власних і позикових коштів, рентабельність активів);

✓ послідовність маркетингу (збільшення обсягу продажів, підвищення рентабельності продажів, підтримання постійного співвідношення продажів і оновлення продукції, частка ринку);

✓ продуктивність (ступінь автоматизації і механізації виробництва, коло робітників, охоплених автоматизацією, рівень матеріальної значимості та значимості заробітної плати, питома вага високоосвічених кадрів у загальній чисельності);

✓ інноваційна стійкість - це прогресивність техніки, швидкість оновлення активної частини основних засобів, продуктивність праці, оновлення продукції.

Петров Е.Г. присвятила своє дослідження темі стійкості підприємства, визначивши її як поєднання стійкості створення, управління, екологічної, маркетингової та соціальної стійкості [76, с. 204]. Виходячи з типів, вона запропонувала наступні показники, наведені в таблиці 1.5.

На цьому етапі типово вибрати 3 комплексні показники, за допомогою яких можна оцінити ступінь стійкості організації. До них належать показники економічної, екологічної та соціальної життєздатності.

Квятковська Л.А. виділяє три класи середніх, кожен з яких має свій набір показників, що описують довгострокову життєздатність середовища. Серед багатьох його складових це стосується середнього зростання цінових коефіцієнтів, економічного зростання, безробіття, інфляції, зменшення інвестицій в основний капітал, науково-технічної складової, політичного ризику, а також споживчих цін [45, с. 87].

Таблиця 1.5 – Показники стійкості підприємства

Різновид стійкості	Елементи стійкості	Основні показник та коефіцієнти
Економічна стійкість	Собівартість готової продукції	Витрати на 1 грн. товарної продукції
	Прибуток	Ранжування підприємства за розміром прибутку
	Рентабельність	Рентабельність продукції Рентабельність підприємства Рентабельність продажів
Виробнича стійкість	Вартість основних виробничих засобів	Вартість основних виробничих засобів
	Виробнича потужність	Коефіцієнт використання виробничої потужності
	Чисельність промислово-виробничого персоналу	Чисельність виробничо-промислового персоналу
Управлінська стійкість	Кадровий управлінських персонал	Середній вік керівників вищого рангу
	Утворення управлінських кадрів	Утворюючий коефіцієнт
Маркетингова стійкість	Конкурентне середовище	Показники конкурентоздатності продукції
Соціально-економічна стійкість	Кадрова стійкість	Коефіцієнт обороту персоналу за прийомом, коефіцієнт плинності кадрів, коефіцієнт стабільності кадрів
Екологічне стійкість	Екологічна безпека	Коефіцієнт екологічної стабільності
Фінансова стійкість	Фінансова безпека	Комплекс показників фінансової стійкості

Окрім трьох комплексних показників стабільності, перерахованих вище, Дейлі Г.Е. також має стійкість до ризику. Завдяки цьому вона визнає важливість підтримки сталого зростання ринкової вартості промислової корпорації за допомогою поєднання управління ризиками та продуктивності [29, с. 29].

На рисунку 1.5 наведена основні етапи оцінки рівня стійкого розвитку підприємства.

Методологія має надійну підтримку, яка може бути доповнена та розширена за необхідності, це також система даних, яка враховує конкретні атрибути початкових та граничних умов економічної діяльності міської корпорації та характеристики мети.

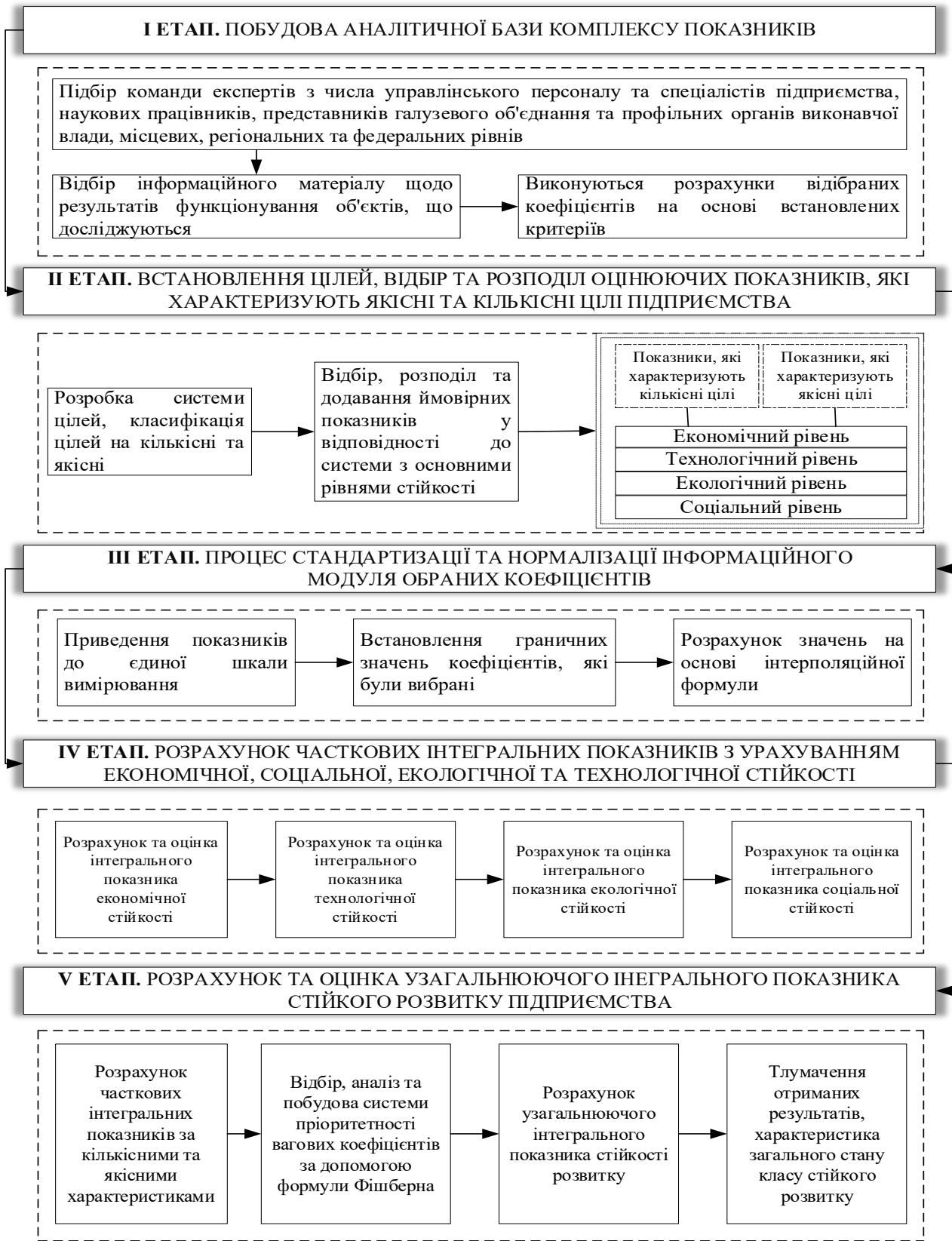

Рисунок 1. 5 – Етапи оцінки стійкості розвитку підприємства
(складено автором самостійно)

Основними принципами застосування запропонованої методики є:

- ✓ кількість обраних показників має бути релевантною для оцінки життєздатності підприємства в умовах змін;
- ✓ використовувані показники мають бути абсолютно точними, а також детально описувати фундаментальну природу соціальної, екологічної, економічної та технологічної стійкості;
- ✓ повнота отриманих даних і точне відображення значень, що стосуються виробничо-господарської діяльності підприємства;
- ✓ вибрані показники повинні описувати склад та ефективність використання ресурсів компанією, а також сталий розвиток різних компаній;
- ✓ метод оцінки повинен використовувати незалежні один від одного показники (тобто коефіцієнт кореляції між кожною парою показників має бути мінімізований).

При порівнянні значень важливо врахувати вибрані показники.

Оцінка ступеня стійкості галузевих компаній включає п'ять кроків.

На першому етапі встановлюється фундаментальна основа для оцінки сталого розвитку компанії. На цьому етапі обираються експерти з різних професій. До нього можуть входити як працівники, які беруть участь у наукових роботах компанії, так і просто керівний персонал і експерти галузі. Додатково проводиться процес відбору інформації про функціонування досліджуваних об'єктів, а також розрахунки обраних параметрів базуються на встановлених принципах.

На другому етапі визначаються цілі компанії, враховується їх класифікація за якісними та кількісними принципами, а також рівні економічної, екологічної, соціальної та технологічної стійкості.

У результаті запропонована методологія характеризується цільовим підходом, який передбачає оцінку сталого розвитку підприємства за його якісними та кількісними властивостями в кожній зі сфер сталого розвитку (соціальної,

екологічній, економічній, технологічній), при цьому враховується їх взаємодія на різних рівнях (рис.1.6).

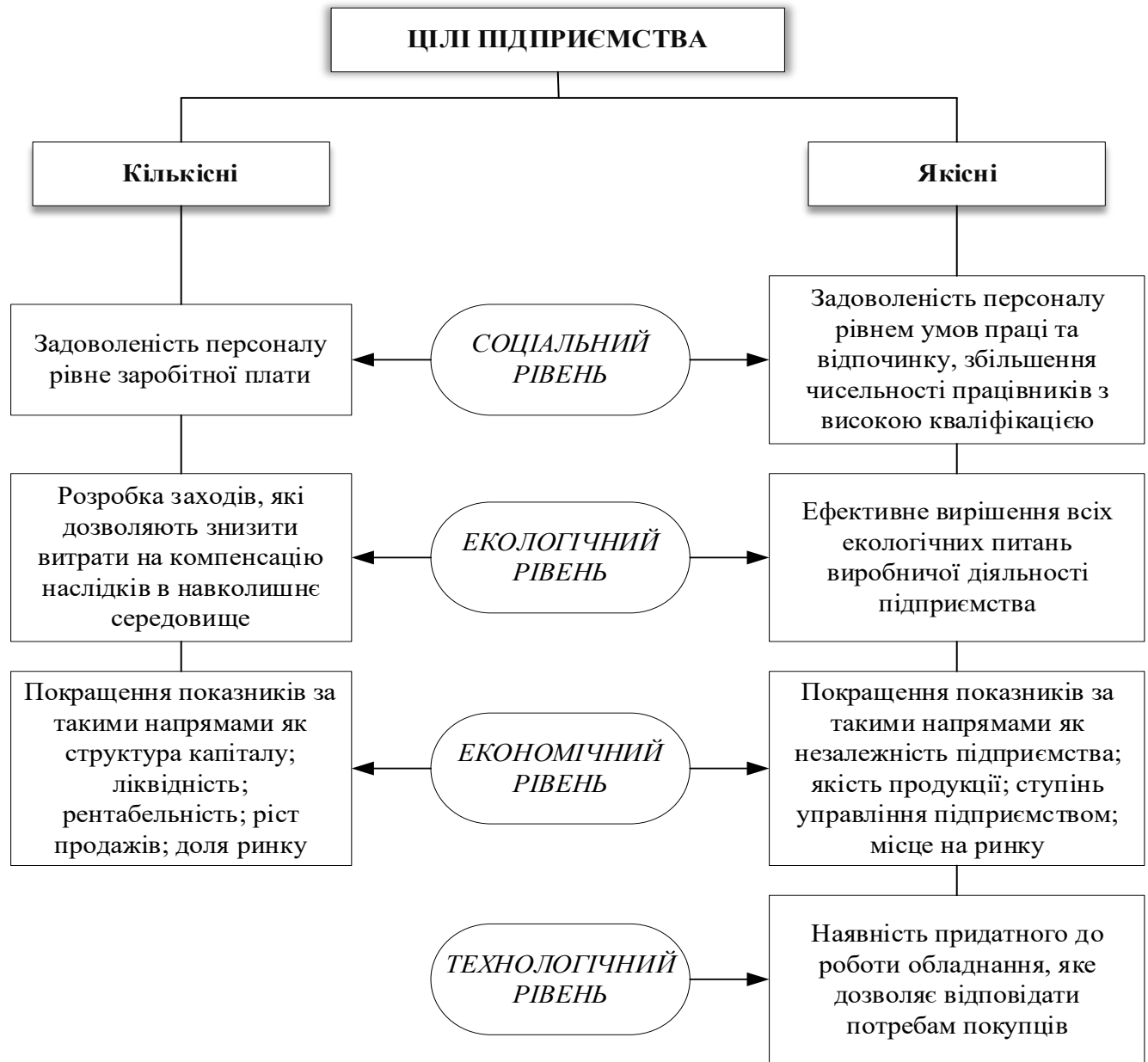

Рисунок 1.6 – Цілі розвитку в контексті сталого розвитку

(сформовано автором на основі [13, 85])

Третій етап включає процедуру стандартизації та нормалізації інформаційної складової коефіцієнтів, потім об'єднання цих кроків для розрахунку комплексу числових даних, що виходить, з використанням методів, які обчислюють нормалізоване значення нульових і від'ємних коефіцієнтів.

Четвертий етап полягає у визначенні приватних інтегральних коефіцієнтів економічного, технологічного, соціального та екологічного рівнів сталого розвитку досліджуваних підприємств, включаючи розрахунок та оцінку показників різних видів стійкості.

На завершальному, п'ятому етапі, розраховуються інтегральні метрики для якісних і кількісних цілей, за допомогою яких потім розраховується загальний інтегральний показник сталого розвитку промислового підприємства.

Методологія дослідження передбачає п'ять етапів, першочерговим з яких є вибір коефіцієнтів, що відповідають цілям компанії.

Аналіз ступеня стійкості підприємства ґрунтується як на цілеспрямованому підході (цілі компанії розподілені відповідно до якісних і кількісних цілей підприємства), так і на основних принципах стійкості, які включають економічні, екологічні, соціальна, технологічна складові, кожна з яких має свою систему оціночних показників.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКОДІС»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «Екодіс». Товариство - це юридична особа, яка займається господарською діяльністю. Є окрема фінансова звітність, залишок коштів та інших рахунків, печатка з вашим ім'ям, бланки та додаткові реквізити. Бере участь у наступних змаганнях:

Основними видами діяльності ТОВ «Екодіс» є: інші роздрібні операції в спеціалізованих магазинах; оптова торгівля іншими будівельними матеріалами; оптова торгівля матеріалами для скління; виробництво столярних і теслярських виробів; інші виробничі процеси, включаючи виробництво фарб, лаків, емалей та супутніх товарів; інші індивідуальні послуги; здача в оренду майна, що не є вашою власністю; роздрібна торгівля побутовими товарами, включаючи хімікати, синтетичні мийні засоби, шпалери та покриття для підлоги; купівля та продаж телекомунікаційного обладнання в дрібних масштабах; купівля-продаж металевих і неметалевих конструкцій та ін.; цегляні магазини; купівля та продаж пиломатеріалів невеликими партіями або оптом; роздрібна торгівля гардинами, тюлевими шторами та іншими виробами з текстильних матеріалів побутового призначення; купівля та продаж ламп в галузі; купівля та продаж меблів та інших побутових товарів; інші форми оптової торгівлі; оптовий продаж комплектуючих для опалення; оптова торгівля залізними виробами; оптова торгівля залізними виробами, ручним інструментом, сплавом та опалювальними комплектуючими.

Організаційний дизайн базової компанії є лінійно-функціональним проектом. Лінійно-функціональна структура управління - структура управління, яка складається з лінійних відділів, які є основним джерелом діяльності організації; утримання функціональних підрозділів.

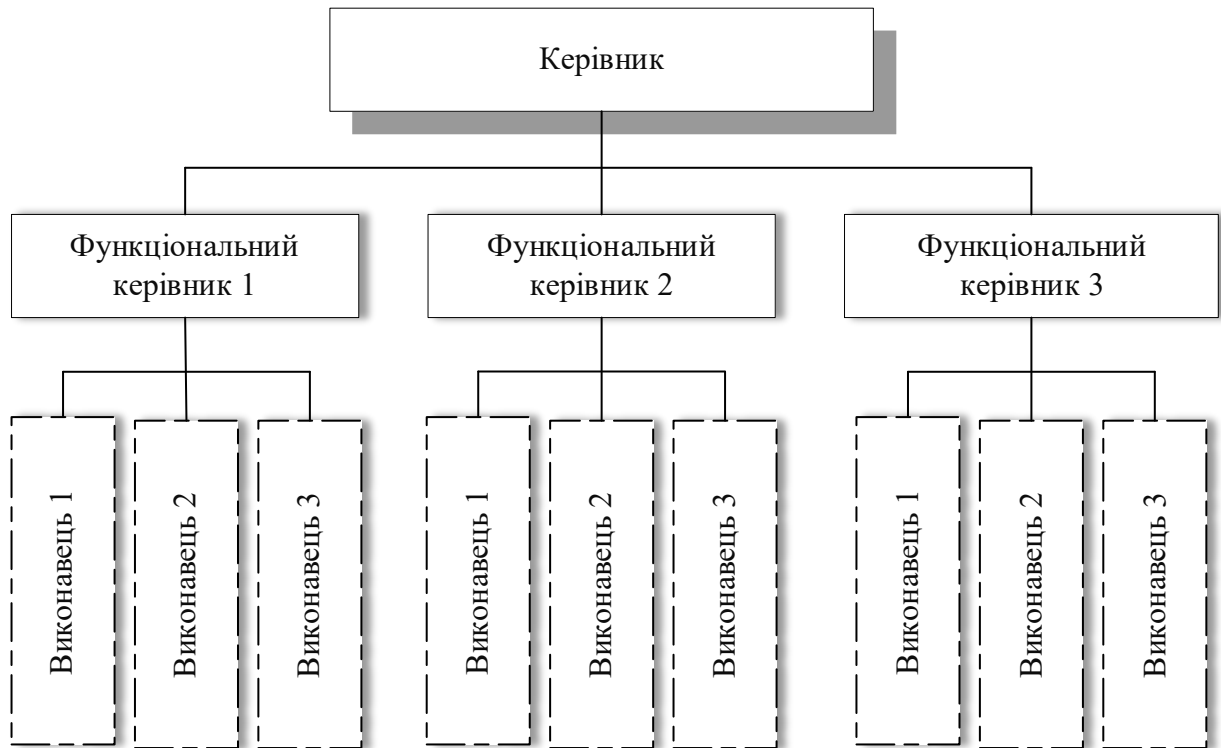

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «Екодіс»

(складено автором самостійно на основі даних підприємства)

У лінійно-функціональному управлінні лінійні підрозділи відповідають за прийняття рішень, а функціональні підрозділи надають інформацію та допомогу лінійному керівнику у прийнятті точних рішень. Бухгалтерську службу корпорації очолює головний бухгалтер, який обирається директором.

В обов'язки головного бухгалтера входить:

✓ створення та ведення бухгалтерського обліку з метою отримання всієї інформації щодо фінансово-господарської діяльності організації та її фінансового стану. Це роблять зацікавлені внутрішні та зовнішні учасники.

✓ бере на себе відповідальність за планування та затвердження плану роботи з бухгалтерського обліку.

Весь бухгалтерський облік веде бухгалтерія, до складу якої входять головний бухгалтер, бухгалтер, касир. Бухгалтерський облік сприяє веденню обліку господарсько-фінансової діяльності підприємства, регулює використання грошових, трудових і фінансових ресурсів.

ТОВ «Екодіс» дотримується порядку ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності, встановленого чинним законодавством України.

Контроль за оформленням первинних та бухгалтерських документів здійснює бухгалтерія. Бухгалтерія приймає у фінансовому аналізі економічної та фінансової діяльності підприємства.

Розглянемо основні техніко-економічні показники ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 роки, використовуючи фінансову звітність, наведену в додатках А та Б. Таблиця 2.1 представлена в додатку В.

Дані таблиці 2.1 можна інтерпретувати наступним чином.

Виручка компанії в 2023 році склала 217402 тис. грн., що на 26,47% нижче виручки попереднього року в розмірі 295674 тис. грн. Причиною зменшення виручки є в першу чергу звуження сфери діяльності, зменшення продажів.

У даному випадку розмір собівартості постійно зменшилась протягом всього періоду аналізу: зменшення на 1,67% у 2022 році до 151526 тис. грн. та зменшення ще на 16,56% у 2023 році, в цей рік розмір падіння склав 25093 тис. грн. Така тенденція виникла через зменшення обсягів виробництва та реалізації продукції. Показник витрат на 1 грн. товарної продукції в 2022 році знизилась на 5,41%, а вже в 2023 році зростання склало 13,48%. Якщо в 2021 році на 1 грн. витрат припадало 54 коп. доходу, то в 2023 році витрати зросли до 58 коп.

Показник чистого прибутку в 2022 році показав істотне зростання на 161,48% до 25473 тис. грн., а в 2023 році вже спостерігалось падіння на 94,74% тобто на 24132 тис. грн. і розмір чистого прибутку в 2023 році склав 1341 тис. грн.

Показники дебіторської і кредиторської заборгованість за товари, роботи та послуг в 2022 році порівняння з 2022 роком демонструють тенденцію до зменшення: в 2022 році на 48,98 % та 20,82% відповідно. А в 2023 році обидва показники зросли на рекордні 225,69% дебіторська заборгованість, а в 2023 році 16,16% відбулося зростання і кредиторської заборгованості.

Основні результати аналізу продемонстровані на рис. 2.2 та 2.3.

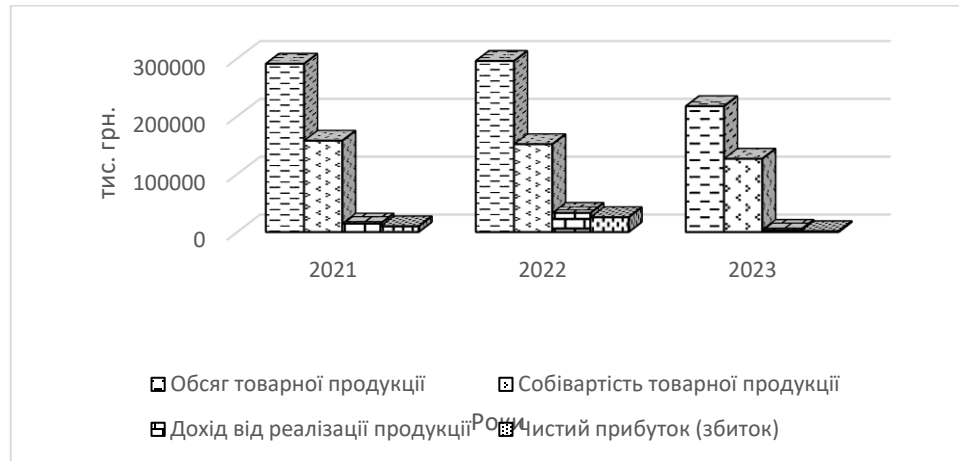

Рисунок 2.2 – Динаміка основних фінансових показників
ТОВ «Екодiс» за 2021-2023 рр.
(складено автором самостійно)

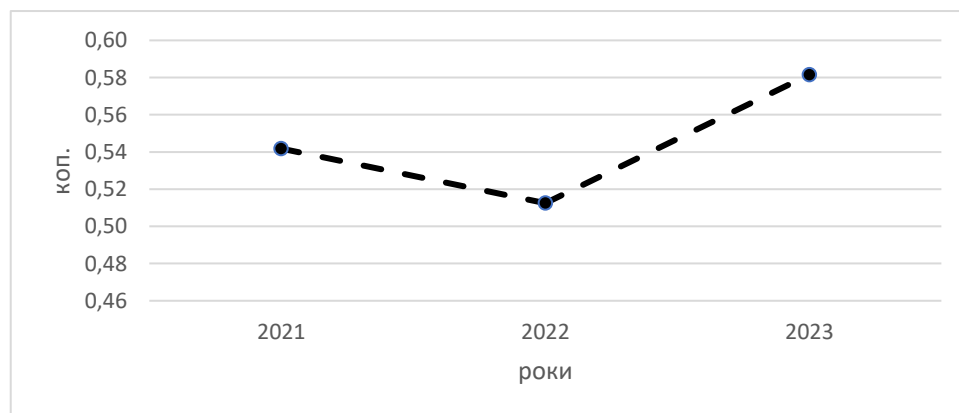

Рисунок 2.3 – Динаміка показника витрат на 1 грн. товарної продукції
ТОВ «Екодiс» за 2021-2023 рр.
(складено автором самостійно)

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 роки наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні фінансово-економічні показники ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
Чистий прибуток, тис. грн.	9742	25473	1341	15731	-24132	161,48	-94,74
Всього активів, у т. ч.	489182	357193	397112	-131989	39919	-26,98	11,18
Оборотні активи, тис. грн.	398046	290311	321459	-107735	31148	-27,07	10,73
Необоротні активи, тис. грн.	91136	66882	75653	-24254	8771	-26,61	13,11
Власний капітал, тис. грн.	221599	184892	197280	-36707	12388	-16,56	6,70
Вартість основних засобів, тис. грн.	90071	60327	73976	-29744	13649	-33,02	22,63
Рентабельність підприємства, %	2,45	8,77	0,42	6,33	-8,36		

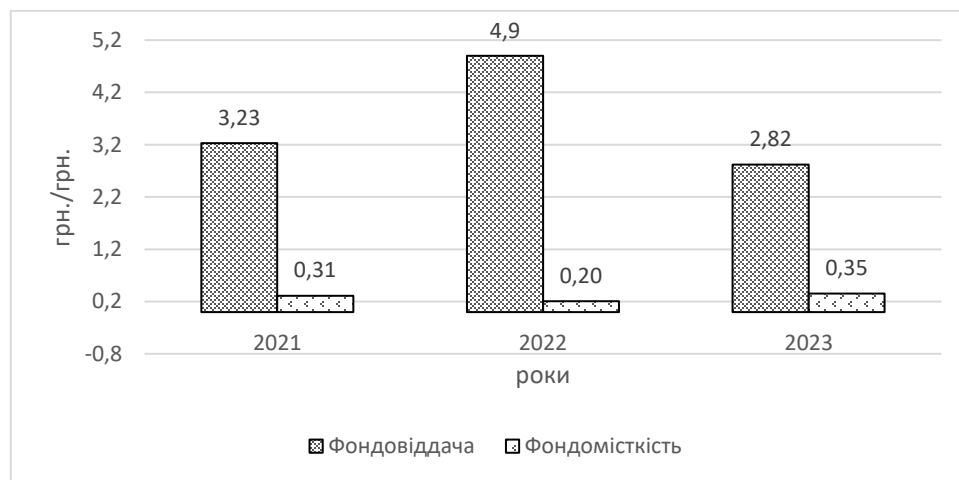
З таблиці 2.2 видно, що вартість активів зросла у 2023 році, загальна вартість склала 397112 тис. грн., що на 11,18% більше, ніж у 2022 році. Це падіння пов'язане зі зменшенням обсягів виробництва, поточних проектів тощо. Також ми спостерігали зниження доходів від реалізації продукції заводу в 2022 році в порівнянні з 2021 роком, що було викликано зростанням собівартості продукції, що в свою чергу було викликано зростанням цін на масла, мастила, електроенергію та воду.

Крім того, протягом 2023 та 2022 років зросла середньорічна вартість основних засобів на 22,63 %. У 2023 році з метою модернізації обладнання підприємства та підвищення якості кінцевої продукції ТОВ «Екодіс» придбало деякі види основних засобів. Основні результати аналізу показників використання основних засобів в умовах ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр. наведена в таблиці 2.3.

Натомість показник фондівдачі, який розраховує кількість виробленої готової продукції на одиницю основних фондів, у 2023 році порівняно з 2022 роком знизився на 42,46 %, що пов'язано із зростанням собівартості продукції, і призвело до 36,03 % збільшення показника фондомісткості (рис.2.4).

Таблиця 2.3 – Основні показники використання основних засобів ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	90071	60327	77090	-29744	16763	-33,02	27,79
Фондовіддача, грн./грн.	3,23	4,9	2,82	1,67	-2,08	51,79	-42,46
Фондомісткість, грн./грн.	0,31	0,20	0,35	-0,11	0,15	-34,08	73,76
Фондоозброєність, грн./грн.	566,48	457,02	621,69	-109,46	164,67	-19,32	36,03
Коефіцієнт фізичного зносу основних засобів, %	20,07	9,60	12,39	-10,47	2,79	-52,15	29,05

Рисунки 2.4 – Показники фондівіддачі та фондмісткості ТОВ «Екодіс» у 2021-2023 рр. (складено автором самостійно)

Важливо також відзначити позитивну динаміку зміни показника основного оснащення, який у 2023 році був на 36,03% вищим порівняно з 2022 роком, що свідчить про збільшення кількості обладнання, яким володіють працівники з базовими можливостями.

Безсумнівно, що падіння рівня продуктивності праці у 2023 році порівняно з 2022 роком склав 21,73%, що було зумовлено зниженням мотивації працівників та зменшення кількості працівників на 8 осіб або на 6,06% (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Основні показники використання трудового потенціалу ТОВ «Екодіс» в 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2021	2022/2023	2022/2021
Середньооблікова чисельність працівників, ос.	159	132	124	-27	-8	-16,98	-6,06
у т.ч. ПВП	119	106	87	-13,65	-18,8	-11,45	-17,80
Фонд оплати праці працівників, тис. грн.	32269	29289	29491	-2980	202	-9,23	0,69
Середньомісячна заробітна плата	16912,4	18490,6	19818,9	1578,17	1328,36	9,33	7,18
Продуктивність праці	1829,11	2239,95	1753,24	410,84	-486,71	22,46	-21,73

Навпаки, на підприємстві спостерігається тенденція до збільшення фонду оплати праці при зменшенні чисельності працівників, це свідчить про те, що підприємство намагається оптимізувати чисельність працівників при відновленні основних засобів та збільшенні розміру оборотних активів, та позитивний ефект підвищення середньої заробітної плати по підприємству (рис.2.5). Як наслідок, у 2023 році фонд оплати праці збільшився на 201,5 тис. грн., а середньорічна чисельність працівників зменшилася на 8 осіб.

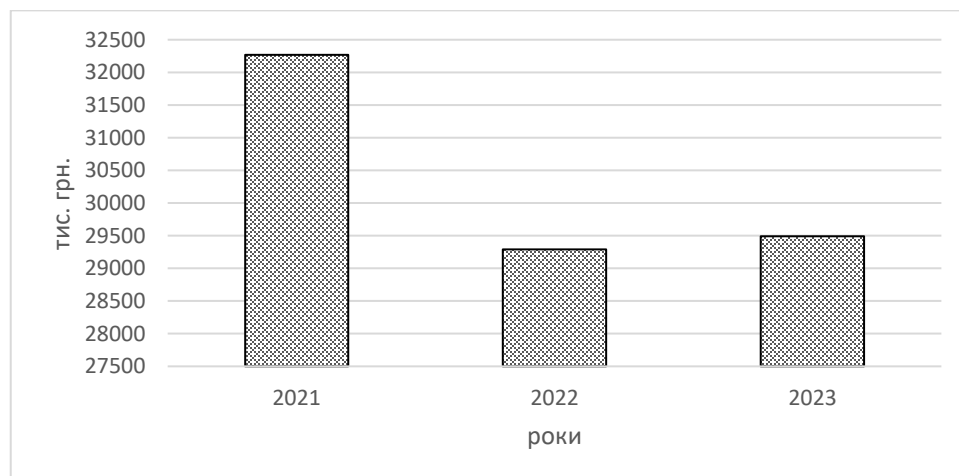

Рисунок 2.5 – Динаміка зміни фонду оплати праці ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

(складено автором самостійно)

У таблиці 2.5 наведено загальні риси зміни показників, пов'язаних з використанням оборотних активів ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр. Слід звернути значну увагу на значне збільшення тривалості 1 ротації активів в 532 днів, це є негативним моментом і потребує скорочення.

Таблиця 2.5 – Основні показники використання оборотних активів ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
Середньорічний залишок оборотних активів, тис. грн.	398046	290311	321459	-107735	31148	-27,07	10,73
Коефіцієнт оборотності активів, обороти	0,73	1,02	0,68	0,28783	-0,3422	39,39	-33,60
Тривалість обороту оборотних коштів, дні	493	353	532	-139,25	178,84	-28,26	50,60

Зробимо характеру та організації активів і пасивів компанії за період 2021-2023 років. Основою для даного етапу є № 1 «Баланс підприємства» (звіт про фінансовий стан) за вказані роки. Для завершення цього етапу аналізу створимо таблицю зі специфікою майна підприємства за 2021-2023 роки (таблиця 2.6), а потім зробити висновок, що протягом звітного періоду майно змінилося з 489182 до 397112 тис. грн. Крім того, номінальна вартість недавніх активів за період 2022-2023 років зменшилася на 13,11%. вартість нематеріальних активів та фізичних активів підприємства за 2021-2023 роки знизилась з 91136 до 75653 тис. грн., що свідчить про те, що загальна господарська діяльність ТОВ «Екодіс» перевищила їх загальні капітальні витрати.

Протягом 2021-2023 років на ринку нерухомості більшість активів були поточними (81,3%), тоді як протягом 2023 року частка оборотних активів знизилась, їх питома частка на ринку нерухомості становила 80,9%. Ці структурні зміни позитивно позначаються на фінансах компанії, оскільки зросла її мобільність.

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки та структури активів та пасивів ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки						Абсолютне відхилення		Відносне відхилення			Відхилення пунктів структури	
	2021		2022		2023								
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022	2022-2023	2022-2022	
Актив													
Необоротні активи	91136	18,6	66882	18,7	75653	19,1	-24254	8771	-26,61	13,11	0,1	0,3	
Оборотні активи	398046	81,4	290311	81,3	321459	80,9	-107735	31148	-27,07	10,73	-0,1	-0,3	
Необоротні активи, утримані для продажу та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Баланс	489182	100	357193	100	397112	100	-131989	39919	-26,98	11,18	0	0	
Пасив													
Власний капітал	221599	45,3	184892	51,8	197280	49,7	-36707	12388	-16,56	6,70	6,5	-2,1	
Довгострокові зобов'язання забезпечення	1432	0,3	1947	0,5	4651	1,1	515	2704	35,96	138,88	0,3	0,6	
Поточні зобов'язання забезпечення	266151	54,4	170354	47,7	195181	49,2	-95797	24827	-35,99	14,57	-6,7	1,5	
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Баланс	489182	100	357193	100	397112	100	-131989	39919	-26,98	11,18	0	0	

Дані таблиці демонструють приріст джерел створення майна за досліджуваний період, який становить з 221599 до 184892 тис. грн. у 202 році, а на кінець 2023 року становить 197280 тис. грн. Поточні зобов'язання, виражені у відсотках від загальних активів, протягом 2023 року зросли з 54,4% до 49,2%. Крім того, протягом досліджуваного періоду змінилася питома вага джерел фінансування. У 2021-2022 рр. питомих відсоток власного капіталу зріс з 45,3% до 51,8%, а в 2023 році зменшився до 49,7%.

Витратна ціна є найбільш вагомим показником економічної ефективності підприємства. Саме в цій складовій бізнес-моделі відображаються всі аспекти господарської діяльності, акумулюються результати використання всіх виробничих ресурсів ТОВ «Екодіс». Ступінь впливає на фінансові результати корпорації, темпи підвищеного відтворення і фінансовий стан господарського підприємства. Аналіз витрат має вирішальне значення для системи управління витратами ТОВ «Екодіс». Дозволяє вивчити тенденцію зміни її рівня, відхилення фактичних витрат від нормативних норм і причини цих змін, визначити резерви, які можна використати для зниження собівартості наданої послуги, оцінити ефективність. ТОВ «Екодіс» у використанні можливостей здешевлення наданої послуги.

Ефективність системи управління витратами ТОВ «Екодіс» багато в чому залежить від організації їх аналізу, яка, своєю чергою, визначається такими факторами: формою та методами обліку витрат, що застосовуються на підприємстві; ступенем автоматизації обліково-аналітичного процесу; станом планування та нормування рівня операційних витрат; наявністю відповідних видів щоденної, щотижневої та щомісячної внутрішньої звітності про операційні витрати, що дозволяють виявляти відхилення, їх причини та вживати коригувальних заходів щодо їх усунення; наявністю спеціалістів, які вміють вірно аналізувати, керувати процесом формування витрат.

Об'єктами аналізу собівартості продукції є: повна вартість послуг і за якою складовою вони оцінюються; вартість 1 грн. послуг; індивідуальні витрати; витрати за центрами відповідальності.

Собівартість ТОВ «Екодіс» почнемо аналізувати, дивлячись на загальну суму витрат у цілому та по компонентах (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Аналіз операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
Матеріальні втрати	58299	45049	62549	-13250	17500	-22,73	38,85
Витрати на оплату праці	48707	41400,7	48994	-7306,3	7593,3	-15,00	18,34
Відрахування на соціальні заходи	10123	7040,7	9932	-3082,3	2891,3	-30,45	41,07
Амортизація	14175	11500,65	3698	-2674,4	-7802,7	-18,87	-67,85
Інші операційні витрати	176425	130874,9	82262	-45550	-48613	-25,82	-37,14
Разом	307729	235865,9	207435	-71863	-28431	-23,35	-12,05

Результати аналізу показали, що вся собівартість ТОВ «Екодіс» складається з витрат на закупівлю матеріалів, заробітної плати працівників, соціальних відрахувань, амортизації та інших витрат. За весь період аналізу види витрат мають нестабільну структуру, у минулому році всі витрати зросли, тоді як у 2023 році всі витрати значно зросли.

Сума відрахувань на соціальні заходи по базовому підприємству в 2021 році становила 48707 тис. грн., в 2022 році – 41400,7 тис. грн., в 2023 році відрахування на соціальні потреби в ТОВ «Екодіс» зросли до розміру 48994 тис. грн. Щодо розміру відрахувань у ТОВ «Екодіс», то спостерігається різнонаправлена зміна. Якщо в 2021 році амортизаційні відрахування становили 14175 тис. грн., то в 2022 році – 11500,65 тис. грн., а в 2023 році – 3698 тис. грн. Таке зменшення пов'язано з якісною зміною складу основних засобів у звітному 2023 році.

Інші витрати (інвестиції), пов'язані з компанією, надзвичайно зросли, що стосується бюджету підприємства, то в 2021 році він склав 176425 тисяч грн., в 2022 році – 130874,9 тисячу грн., а в 2023 році - 82262 тисяч грн. Динаміка операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр. наведена на рисунку 2.6.

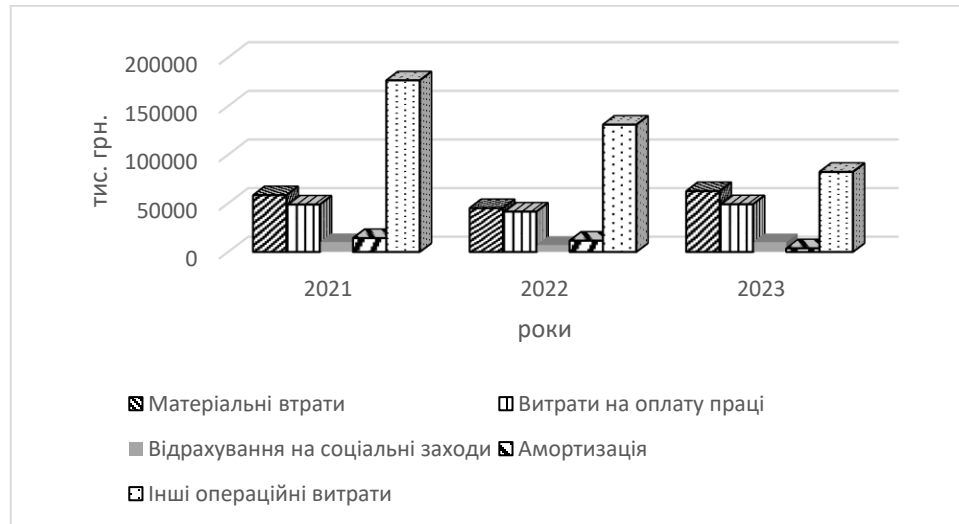

Рисунок 2.6 - Динаміка операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.
(складено автором самостійно)

Для більш повного опису витрат, пов'язаних з процесом виконання робіт і надання послуг, розглянемо структуру витрат (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 - Структура операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Матеріальні втрати	58299	18,9	45049	19,1	62549	30,2
Витрати на оплату праці	48707	15,8	41400,7	17,6	48994	23,6
Відрахування на соціальні заходи	10123	3,3	7040,7	3,0	9932	4,8
Амортизація	14175	4,6	11500,7	4,9	3698	1,8
Інші операційні витрати	176425	57,3	130875	55,5	82262	39,7
Разом	307729	100,0	235866	100,0	207435	100,0

Склад витрат за період діяльності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 років показує, що більшість витрат є інші операційні витрати (у 2021 році -57,3%, у 2022 році – 55,5%, у 2023 році – 39,7%). Друге місце в спектрі цін (витрат) у корпорації ТОВ «Екодіс»

займають матеріальні витрати (18,9% у 2021 році, 19,1% у 2022 році, 30,2% у 2023 році).

Рисунки 2.9 – 2.11 ілюструють найбільший ступінь структури витрат, пов'язаних з виконанням проектів у корпорації ТОВ «Екодіс».

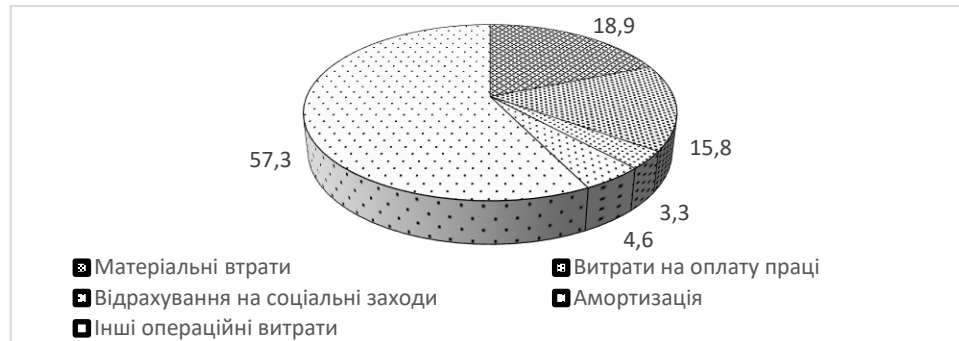

Рисунок 2.9 – Структура операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2021 р.

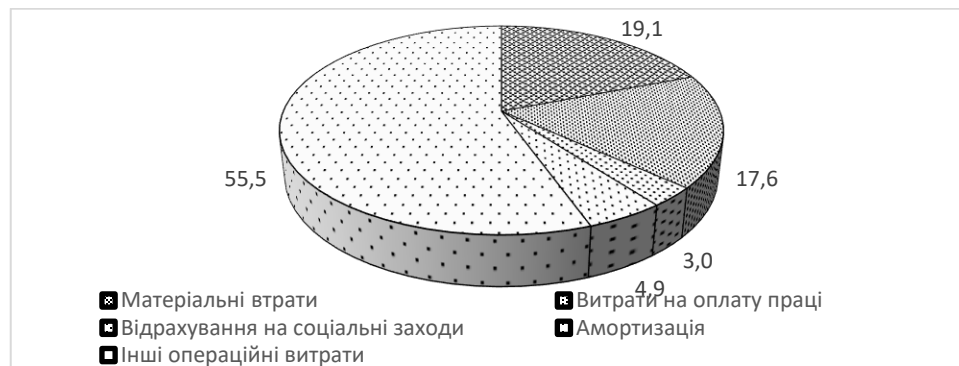

Рисунок 2.10 – Структура операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2022 р.

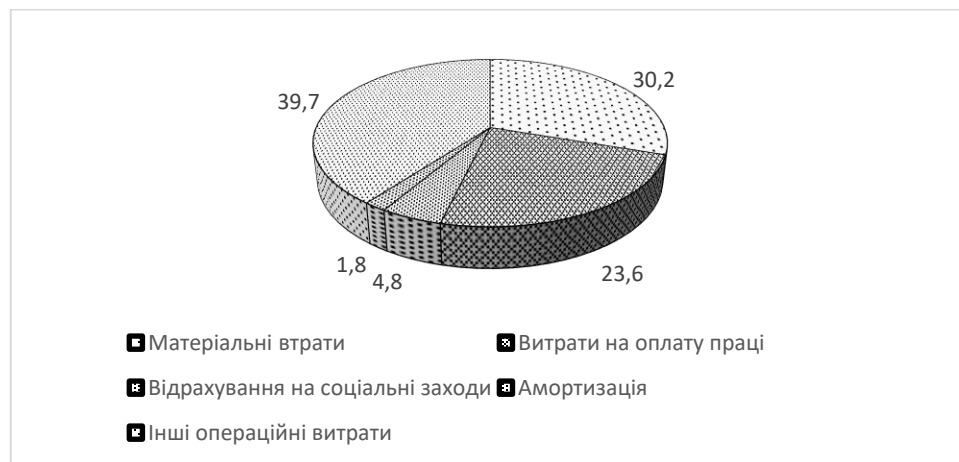

Рисунок 2.11 – Структура операційних витрат ТОВ «Екодіс» за 2023 р.

У результаті зростання відбулося за майже всіма елементами, а особливо за статтею інші операційні витрати. Обсяг як змінних, так і постійних витрат, пов'язаних з виконанням послуг (робіт) на підприємстві протягом 2021-2023 років збільшився. Змінився і склад витрат: зросла частка інших витрат і амортизація ОЗ, зменшилася вартість матеріалів.

2.2. Аналіз показників прибутковості підприємства

Платоспроможність є одним із найважливіших факторів фінансового здоров'я сучасної корпорації. Платоспроможність - це здатність корпорації повністю розрахуватися за своїми боргами, використовуючи для цього оборотні кошти, термін перетворення в гроші такий же, як і термін погашення боргу. Концепція неплатоспроможності була похідною від концепції ліквідності щодо різних типів активів. Ліквідність - це здатність того чи іншого виду активів обмінюватися на грошові кошти в процесі продажу. Різні типи активів мають різні рівні ліквідності, одні є більш ліквідними, ніж інші. Аналіз життєздатності необхідно починати з вивчення основних коефіцієнтів, що описують життєздатність. На основі інформації з балансу компанії ми обговоримо її фінансовий стан і надамо судження.

Таблиця 2.9 – Аналіз ліквідності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Коефіцієнт платоспроможності	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,111	0,111	0,519	0,0	0,409
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,133	0,199	0,519	0,066	0,320
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,254	0,382	0,604	0,128	0,222

Виходячи з інформації з даних таблиці 2.9, можна зробити наступні твердження. Коефіцієнт абсолютної ліквідності – це сума грошових коштів і короткострокових

зобов'язань, які підприємство має в наявності для погашення найближчим часом, на кінець 2023 року він становив 0,52 (або 52,0%), у 2022 році – 0,11 (11,0%), у 2013 році – 0,11 (11,0%). Це означає, що 51,9 % кредиторської заборгованості, пов'язаної з ТОВ «Екодіс», можна повернути, якщо кредитори захочуть їх оплатити.

Відсоток швидкої ліквідності в ТОВ «Екодіс» на кінець 2023 року становив 0,519 (52,0%), у 2022 році – 0,19 (або 19,9%); у 2021 році – 0,133 (або 13,3%). Цей показник, по суті, ідентичний коефіцієнту абсолютної ліквідності, і свідчить про те, що 51,9% заборгованості компанії ТОВ «Екодіс» може бути повернено при пред'явленні.

Коефіцієнт ліквідності, який є репрезентативним показником частки поточної заборгованості за кредитами та розрахунками, яка може бути погашена за рахунок використання всіх оборотних коштів підприємства, на підприємстві ТОВ «Екодіс» на кінець 2023 року становив - 0,604 (для порівняння у 2022 році він становив 0,382;). Це означає, що у 2023 році 60,4% поточних зобов'язань за кредитами та розрахунками (кредиторська заборгованість) ТОВ «Екодіс» можуть бути погашені за умови мобілізації всіх оборотних коштів підприємства. Рисунок 2.12 найбільш конкретно ілюструє прогрес показників ліквідності ТОВ «Екодіс».

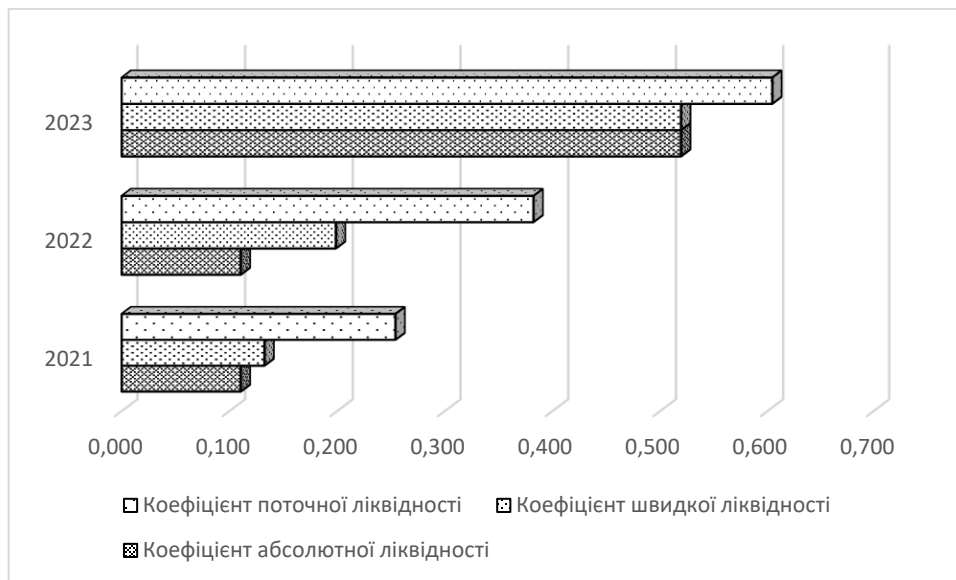

Рисунок 2.12 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

(складено автором самостійно)

Для погашення поточних зобов'язань суб'єктів господарювання (підприємств і організацій) можуть використовуватися різні активи, які потребують різного часу для перетворення їх у готівку. Щоб визначити ступінь ліквідності балансу, важливо оцінити активи, які продаються на певну дату, відносно зобов'язань, які повинні бути сплачені на цю дату. Якщо за цим порівнянням реалізація активів достатня для погашення зобов'язань, то частина балансу, яка стосується активів підприємства, вважається ліквідною, а підприємство - платоспроможним. У разі від'ємного коефіцієнта, коли зобов'язання перевищують відповідні активи, баланс вважається неліквідним, а підприємство - неплатоспроможним.

У процесі експрес-аналізу ТОВ «Екодіс» визначено дохід та рентабельність:

✓ загальна рентабельність усіх активів (відношення загального прибутку від усіх видів діяльності до сплати відсотків і податків) - Це загальна рентабельність усіх залучених сторін: підприємства, його кредиторів, держави та його працівників;

✓ рентабельність основної (операційної) діяльності - відношення загального прибутку від основної діяльності до сплати податків і відсотків до середньорічної вартості активів, залучених до основного операційного процесу, напр. під час постачання, виробництва та реалізації товарів, що не включають готові споруди, обладнання, що не встановлено, орендоване майно, довгострокові та короткострокові фінансові інвестиції, ПДВ на придбані активи, заборгованість засновників з їх внесків до статутного фонду;

✓ рентабельність власного капіталу (що є рівнем рентабельності власного капіталу) - це відношення чистого прибутку до середньорічної суми власного капіталу;

✓ рентабельність продажів (відношення валового прибутку до чистого доходу) - це ступінь рентабельності продукції;

✓ рентабельність витрат (відношення валового прибутку продукції до повної собівартості продукції) характеризує окупність витрат.

На цьому етапі аналізу фінансового стану ТОВ «Екодіс» будемо розраховувати показники рентабельності, які оцінюють загальну ефективність організації в цілому, а також рентабельність окремих напрямів діяльності (виробництва, бізнесу, інвестиції), відшкодування витрат тощо. Вони важливіші за прибуток, вони описують результати управління тощо, їхня цінність - це відношення ефекту до використаних коштів і готівки.

Розрахунок показників рентабельності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр. наведено в таблиці 2.10.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	290828	295674	217402	4846	-78272	1,67	-26,47
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	157568	151526	126433	-6042	-25093	-3,83	-16,56
Прибуток від реалізації, тис. грн.	133260	144148	90969	10888	-53179	8,17	-36,89
Балансовий прибуток, тис. грн.	133260	144148	90969	10888	-53179	8,17	-36,89
Чистий прибуток, тис. грн.	9742	25473	1341	15731	-24132	161,48	-94,74
Середня вартість активів, тис. грн.	489182	357193	397112	-131989	39919	-26,98	11,18
Рентабельність продажів							
за прибутком від реалізації, %	45,82	48,75	41,84	2,93	-6,91	6,40	-14,17
за чистим прибутком, %	3,35	8,62	0,62	5,27	-8,00	157,19	-92,84
Рентабельність продукції							
за прибутком від реалізації, %	84,57	95,13	71,95	10,56	-23,18	12,48	-24,37
за чистим прибутком, %	6,18	16,81	1,06	10,63	-15,75	171,90	-93,69
Рентабельність активів							
за балансовим прибутком, %	27,24	40,36	22,91	13,11	-17,45	48,14	-43,24
за чистим прибутком, %	1,99	7,13	0,34	5,14	-6,79	258,10	-95,26

Виручка від реалізації є одним з найважливіших показників, він відображає окупність інвестицій в основне виробництво. Рентабельність продажів визначається

шляхом віднімання доходу від продажів від собівартості продажів. Для ТОВ «Екодіс» точний розрахунок даного показника ґрунтується на отриманому прибутку від продажів, оскільки в поточній діяльності організації суттєвою є операційна та нереалізована діяльність. Як наслідок, чистий прибуток виходить як з доходу від продажів, так і з прибутку, отриманого від операційної та позапродажної діяльності, це залишає відношення чистого прибутку до загального доходу від продажів як більшу оцінку справжнього значення прибутковості.

Вивчивши життєздатність активів та пасивів ТОВ «Екодіс» (таблиця 2.6), можна зробити висновок, що ці умови виконуються, кризи немає (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11 – Аналіз платоспроможності за групами активів та пасивів ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Платіжний надлишок (+) або нестача (-)	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022-2023	2022-2022	2022/2023	2022/2022
A1П1 - >0	3316,95	2660,7	9807	-656,25	7146,3	-19,78	268,59
A2П2 - >0	6472,2	9665,25	14045,9	3193,05	4380,6	49,33	45,32
A3П3 - >0	205,8	219,45	258,3	13,65	38,85	6,63	17,70
A4П4 - <0	3361,05	7224	4497,15	3862,95	-2726,9	114,93	-37,75

Як видно з таблиці 2.11, у 2023 р. ступінь автономії за досліджуваний період знизився на 0,16 пунктів, значення цього ступеня в динаміці років менше типового рівня - 0,5.

Вивчаючи життєздатність компанії, важливо враховувати причини фінансових проблем, частоту їх виникнення та тривалість простроченої заборгованості.

Проведемо оцінку фінансової стійкості ТОВ «Екодіс». Показник можливого банкрутства Альтмана розраховується за формулою:

$$W = \frac{1}{2} \frac{ПА}{ВБ} + \frac{3,3 ПОД}{ВБ} + \frac{1,4 НК}{ВБ} + \frac{0,6 СК}{ПК} + \frac{ВР}{ВБ'} \quad (2.1)$$

де ВБ – валюта балансу;

ПА – поточні активи;

ПОД – прибуток від основної діяльності;

НК – накопичений капітал;

СК – статутний капітал;

ПК – позиковий капітал;

ВР – виручка від реалізації продукції.

Інформація, необхідна для розрахунку показника Альтмана ризику банкрутства (W-індексу), наведена в зведеній таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 - Інформація щодо розрахунку показника Альтмана ризику банкрутства ТОВ «Екодіс» за 2023 рік

Показник	На початок року	На кінець року
ВБ	357193	397112
ПА	66882	75653
ПОД	3623	32862
НК	25768	29193
СК	68753	76842
ПК	1947	4651
ВР	295674	217402

Показник ймовірності банкрутства Альтмана в умовах ТОВ «Екодіс» на початок 2023 року буде мати вигляд:

$$W_1 = 0,5 * \frac{66882}{357193} + 3,3 * \frac{3623}{357193} + 1,4 * \frac{25768}{357193} + 0,6 * \frac{68753}{1947} + \frac{295674}{357193} = 3,48$$

На кінець 2023 року в умовах ТОВ «Екодіс» показник ймовірності банкрутства становив:

$$W_2 = 0,5 * \frac{75653}{397112} + 3,3 * \frac{32862}{397112} + 1,4 * \frac{29193}{397112} + 0,6 * \frac{75653}{4651} + \frac{217402}{397112} = 2,34$$

Значення коефіцієнту Альтмана має бути $W < 1,8$ відповідає високому ризику банкрутства; якщо в межах від 2,71 до 3,0 – середні ризики, а більша ніж 3 – низька. Як наслідок, початкове значення коефіцієнта Альтмана для ТОВ «Екодіс» у 2023 році є низьким через ризик банкрутства підприємства, а на кінець 2023 року фінансовий стан погіршився і показник склав 3,48, що є середньою ймовірністю про банкрутство.

Визначимо величину коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Екодіс», заповнивши таблицю 2.13.

Таблиця 2.13 - Розрахунок та аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Норматив	Роки			Абсолютне відхилення		
		2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,998	0,767	0,347	-0,231	-0,420	-0,651
Фінансовий важіль	0,5-0,8	28,94	0,396	2,14	-28,542	1,746	-26,796
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих засобів		1,11	33,50	40,22	32,382	6,720	39,102
Коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів	< 1	0,98	2,88	0,51	1,901	-2,363	-0,462
Коефіцієнт маневреності	≥ 0,5	17,15	1,01	0,97	-16,139	-0,042	-16,181
Коефіцієнт забезпечення запасів та витрат власними засобами	0,6-0,8	17,15	34,55	18,38	17,399	-16,170	1,229
Коефіцієнт майна виробничого призначення	≥ 0,5	0,06	0,05	0,04	-0,011	-0,011	-0,021
Коефіцієнт ефективності фінансової політики	0,9-1,0	1,995	3,70	1,48	1,701	-2,216	-0,515

Розрахунок коефіцієнта концентрації позикового капіталу показує, що частка позикових коштів перевищує частку власних коштів на початок 2023 року в структурі капіталу ТОВ «Екодіс» на 20% від загального обсягу кредиту.

Відсоток позикових коштів від загальної суми коштів, що знаходяться у власності, відображається в коефіцієнті коефіцієнта. Сума інвестицій у власні активи становила 0,51. На початок 2023 року було витрачено 2,88 грн. у 2022 р. кількість кредитних джерел, що свідчить про низьку фінансову спроможність підприємства. Модель збільшення позичених грошей може призвести до майбутньої залежності від позичених грошей.

Показники ліквідності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 роки наведені в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Показники ліквідності ТОВ «Екодіс» за 2021-2023 рр.

Показник	Норматив	Роки			Абсолютне відхилення		
		2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,5	0,032	0,032	0,011	0,000	-0,021	-0,021
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,71	2,03	3,73	1,50	1,701	-2,226	-0,525
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,52	2,09	3,81	1,52	1,722	-2,289	-0,567
Загальний баланс ліквідності балансу підприємства	> 1	1,04	1,90	0,77	0,861	-1,134	-0,273
Коефіцієнт покриття оборотних засобів	> 0,1	0,53	0,76	0,33	0,231	-0,431	-0,200
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	0,2-0,5	0,06	0,03	0,06	-0,032	0,032	0,000
Коефіцієнт втрати платоспроможності	> 1	0,00	2,121	0,47	2,121	-1,649	0,473
Коефіцієнт відновлення платоспроможності	> 1	0,00	2,34	0,19	2,342	-2,153	0,189
Чистий робочий капітал	> 0	3361	7224	4497	3863	-2727	1136

У результаті, досліджуючи еволюцію розглянутих показників ліквідності, ми можемо зробити невтішний висновок, що значення коефіцієнтів часто відповідали рекомендованим нормам, тому їх негативні тенденції ми розглядаємо як ознаку фінансових проблем компанії.

Найбільш послідовне вимірювання стійкості ТОВ «Екодіс» було зафіксовано у 2022 році, однак до 2023 року цей показник значно знизився.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКОДІС»

3.1. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності ТОВ «Екодіс»

В умовах ринкової конкуренції підприємство є основним центром управління, це незалежний виробник, який виробляє продукцію, яка залежить від ресурсів економіки, але повністю залежить від здатності отримувати прибуток, відповідаючи мінливим економічним умовам. Виробничі показники оцінюють ефективність компанії. Методи економіко-математичного аналізу є універсальними і не залежать від конкретної галузі бізнесу, вони дозволяють керівнику оцінювати стан справ у своїй організації, розробляти стратегії управління організацією, вибирати найбільш ефективні стратегії, оцінювати наслідки цих стратегій на результати. Одним із найпоширеніших підходів є кореляційно-регресійний аналіз, який є класичним методом стохастичного моделювання економічної діяльності. Він досліджує взаємозв'язок між показниками економічної діяльності, коли залежність між ними перестала бути функціональною і натомість зазнала впливу сторонніх, випадкових сил. Під час кореляційно-регресійного аналізу будуються різноманітні кореляційні та регресійні моделі економічної діяльності. Методом кореляційно-регресійного аналізу виявлено зв'язок між прибутком і виручкою підприємства.

Для визначення факторів, що сприяють ефективності економічного виробництва, необхідно статистичним методом груп виявити залежність між первинними показниками.

Опишіть зв'язок між результатом і факторними характеристиками за допомогою рівняння лінійної регресії.

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4 + a_5x_5, \quad (3.1)$$

де y – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.;

x_1 – адміністративні витрати, тис. грн.;

x_2 – витрати на збут, тис. грн.;

x_3 – інші операційні витрати, тис. грн.;

x_4 – фінансові витрати, тис. грн.;

$a_0, a_1, a_2, a_3, a_4, a_5$ - оцінки параметрів економетричної моделі.

Таблиця 3.1 - Основні фінансові показники діяльності ТОВ «Екодіс» за 2018-2023 рр., тис. грн.

Показник	Роки					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції	449911	321365	378076	290828	295674	217402
Адміністративні витрати	53489	38206	44949	34576	38111	53356
Витрати на збут	40228	28734	33805	26004	35377	30693
Інші операційні витрати	324339	231671	272554	209657	69396	27720
Фінансові витрати	735	525	618	475	462	980

Для визначення основних факторів, що впливають на прибуток компанії, необхідно провести кореляційний аналіз окремих фінансових показників компанії. Проведено за допомогою MS Excel (надбудова «Аналіз даних/Кореляція»), результати наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Результати кореляційного дослідження прибутковості ТОВ «Екодіс»

Показник	Чистий дохід	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Фінансові витрати
Чистий дохід	1				
Адміністративні витрати	0,469	1			
Витрати на збут	0,967	0,730	1		
Інші операційні витрати	-0,533	-0,370	-0,343	1	
Фінансові витрати	0,916	0,102	0,796	-0,246	1

Оцінку ступеня зв'язку досліджуваних ознак проводили за шкалою Чеддока, характеристика ознаки наведена в таблиця 3.3.

Таблиця 3.3 – Описано характер зв'язку між чистим доходом і факторними атрибутами

Показник	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Фінансові витрати
Чистий дохід	слабкий	дуже тісний	помітний	тісний

На основі результатів кореляційного дослідження можна зробити висновок, що існує дуже сильний зв'язок між чистим доходом і витратами на продаж; між чистим доходом і фінансовими витратами, який є вузьким; між чистим доходом та іншими операційними витратами, що помітно, і між чистим доходом та адміністративними витратами, яке є слабким.

Результати кореляційного аналізу свідчать про наявність мультиколінеарності. Щоб підвищити точність оцінюваних параметрів моделі, слід вилучити один фактор, тобто той фактор, який має найменший вплив на результуючу ознаку. У нашому прикладі складову «адміністративні витрати» не враховувати.

Для визначення зв'язку між досліджуваними ознаками необхідно провести регресійний аналіз. Під час оцінювання використовується MS Excel («додатковий» аналіз даних/регресія), результати документуються в таблиці. 3.4 - 3.5.

Таблиця 3.4 – Регресійна статистика

Показник	Значення
Множинний R	0,981274
R- квадрат	0,962475
Нормований R- квадрат	0,923962
Стандартна помилка	29199,99

Розрахунковий коефіцієнт детермінації становить 0,9239, що означає зміну результатної характеристики на 92,39 відсотка внаслідок зміни факторів.

Таблиця 3.5 – Результати дисперсійного аналізу

Показник	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	3	4,97E+10	1,66E+10	21,415736	0,0437109
Залишок	2	1,55E+09	7,73E+08		
Всього	5	5,12E+10			

Результати дисперсійного аналізу свідчать про стабільність отриманої моделі; Критерій Фішера $f^* = 21415736 > f_{\text{табл}} = 0,0437109$, де $f_{\text{табл}}$ – очікуване значення розподілу з такою ж дисперсією, як і отримана модель, тобто регресійна модель (її коефіцієнти) значуща (на 95%), вплив випадкових факторів є нульовим.

Результати регресійного аналізу (таблиця 3.6) показують, що коефіцієнти, ймовірно, будуть відмінними від нуля, оскільки P-value менше 0,5 для всіх показників. Таким чином, характеристики фактора впливають на результат.

Таблиця 3.6 - Результати регресійного аналізу

Показник	Стандартна помилка	t-статистика	P-значення	Нижнє 95%	Верхнє 95%
Чистий дохід	77064,56	1,141990907	0,37174896	-243575	419589,1
Витрати на збут	21,62	2,727878644	0,11221328	-34,0436	151,9868
Інші операційні витрати	0,43	-1,82772554	0,20910880	-2,62469	1,059627
Фінансові витрати	4,9	2,208804058	0,1578288	-10,2603	31,90738

Значимість параметрів регресії визначається за допомогою t-критерію (табл. 3.6). Для t-статистик, менших за $t_{\text{табл}}(0,95; n - m - 1) = 0,0816$, характер формування параметрів є випадковим, інакше слід визнати значущість параметрів. Як наслідок, характер параметра a_3 , який пов'язаний з ознакою «інші операційні витрати», є випадковим, інші параметри (a_2, a_4) одночасно є значущими і мають спільне походження.

Інтервал довіри для параметрів лінії регресії:

$$-34,04 \leq a_2^* \leq 151,9$$

$$-2,62 \leq a_3^* \leq 1,06$$

$$-10,26 \leq a_4^* \leq 31,9$$

Після цього компоненти рівняння множинної регресії виглядають так:

$$\hat{y} = 88007,04 + 58,9x_2 - 0,78x_3 + 10,8x_4 \quad (3.2)$$

У результаті, якщо витрати на збут збільшаться на одну одиницю, то чистий дохід збільшиться на 58,9 одиниці; при збільшенні інших операційних витрат на одиницю чистий прибуток зменшиться на 0,78 одиниці; при збільшенні фінансових витрат на одиницю чистий прибуток збільшиться на 10,8 од.

Щоб зрозуміти вплив зміни конкретної ваги на ефективну вагу, припускаючи, що інші характеристики фактора не піддаються впливу зміни питомої ваги, необхідно розрахувати коефіцієнти еластичності:

$$\varepsilon_i = a_i \frac{\bar{x}_i}{\bar{y}}, \quad i = \overline{1,4}$$

Тоді $\varepsilon_2 = 0,7$, $\varepsilon_3 = -0,08$, $\varepsilon_4 = 0,11$.

У результаті, якщо собівартість збуту зросте на 1%, інші витрати, пов'язані з функціонуванням підприємства, зростуть на 1%; якщо фінанси підприємства збільшуються на 1%, то загальний дохід зросте на 0,11%.

В результаті кореляційно-регресійного аналізу виявлено, що найбільший вплив на показник ефективності (чистий дохід) має складова витрат на збут. Інші операційні витрати мають значний, але взаємний зв'язок із чистим прибутком, незважаючи на те, що статистична значущість параметрів регресії не була визнана. Ми також виявили, що існує пряма залежність між фінансовими витратами та чистим прибутком.

3.2. Обґрунтування пропозицій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс»

Випадки погіршення фінансових показників є звичайним явищем в житті будь-якої організації, причин і обставин, пов'язаних з цими подіями, багато, в тому числі:

- ✓ невірно уявлення про фінансову стратегію та політику компанії;

- ✓ відсутність або достатня кількості кваліфікованих спеціалістів у певний період часу;
- ✓ фінансова криза неплатежів - збільшення заборгованості, а згодом і фонду оплати праці;
- ✓ часткова втрата конкурентоспроможності через неправильну внутрішню політику компанії або дії неетичних конкурентів;
- ✓ втрата репутації підприємства.

За допомогою своєчасних та чітких дій, у тому числі у сфері податкового планування, зміни форм та методів ведення поточної господарської діяльності, можна виправити ситуацію та покращити фінансові показники.

Метою фінансової політики ТОВ «Екодіс» є створення функціональної фінансової системи, спрямованої на досягнення стратегічних і тактичних цілей його діяльності.

Основною метою фінансової служби ТОВ «Екодіс» є забезпечення фінансовими ресурсами для створення капіталу, поповнення обладнання та інших запланованих витрат, а також пошуку резервів, які б дозволили знизити собівартість продукції, збільшити прибуток, а також підвищення рентабельності компанії. Усі заплановані витрати компанії повинні бути оплачені компанією, банками та постачальниками, перш ніж їх можна буде включити в бюджет.

Фінансова стратегія ТОВ «Екодіс» передбачає:

- ✓ розробку вигідної концепції управління фінансовими (грошовими) потоками, яка є водночас прибутковою та безпечною від ризику, є ще одним важливим аспектом стратегії;
- ✓ важливим є визначення основних напрямів використання фінансових ресурсів на поточний період і найближчу перспективу. Ці напрямки є похідними від розвитку виробництва і торгівлі;

✓ виконання практичних дій, спрямованих на досягнення бажаної мети (фінансовий аналіз і контроль, вибір методів фінансування, оцінка реальних інвестиційних проектів і фінансових активів тощо).

Усе це впливає на зміст фінансової політики, яку складають стратегічні цілі:

✓ максимізація прибутку як засіб економічного зростання;
✓ структурно-вартісна оптимізація капіталу, фінансова стійкість і безперервна діяльність ТОВ «Екодіс»;

✓ використання ринкових механізмів залучення капіталу в поєднанні з фінансовим лізингом, проектним фінансуванням;

✓ розробка функціональної системи управління фінансами (фінансовий менеджмент) на основі діагностики фінансового стану, включаючи встановлення стратегічних цілей діяльності ТОВ «Екодіс» та пошук шляхів досягнення цих цілей.

Важливою складовою фінансової стратегії є перспективне фінансове планування, яке спрямоване на досягнення основних цілей діяльності підприємства: собівартість і обсяг продажів, а також прибуток і фінансова стійкість підприємства.

Один або обидва ці заходи можуть бути ефективними з точки зору збільшення виробництва, але в той же час їх собівартість і прибуток можуть зрости, внаслідок чого загальний прибуток підприємства стане меншим, ніж був раніше. Тому перед виконанням конкретної події важливо її ретельно вивчити.

Проаналізувавши фінансовий стан ТОВ «Екодіс» протягом трьох років, можна зробити загальний висновок, що фінансовий стан підприємства добрий, на кінець 2022 року він покращився. Однак результати скорингового аналізу вказують на те, що організація входить до групи компаній, які мають проблеми, про що свідчить ризик банкрутства. Однак результати скорингового аналізу вказують на те, що організація входить до групи компаній, які мають проблеми, про що свідчить ризик банкрутства.

Для підвищення ефективності роботи ТОВ «Екодіс» необхідно знайти шляхи підвищення економічної ефективності його діяльності. Ці резерви є фінансовою стратегією компанії щодо розвитку, якій слід приділити особливу увагу:

повне розуміння грошових доходів;

максимальне зниження витрат досягається за рахунок зменшення обсягу виробництва;

правильний розподіл і використання коштів є ще одним важливим аспектом управління ризиками підприємства;

визнання необхідності оборотного капіталу;

використання ресурсів підприємства є раціональним;

робота з персоналом;

впровадження нової техніки.

Обговоримо запропоновані напрямки дій щодо покращення фінансового стану ТОВ «Екодіс».

I. Заходи щодо зменшення суми заборгованих підприємству та отриманих ним коштів. Неможливо уявити собі підприємство, у якого не було б рахунків для оплати постачальникам. При ефективному управлінні цю заборгованість можна перетворити на додаткове, а головне, недороге джерело отримання кредитних коштів. Як наслідок, ефективність використання отриманих коштів залежить насамперед від того, як налагоджені стосунки з іншими сторонами, обумовлені договори та контроль за умовами платежів.

З метою підтримки фінансової стійкості ТОВ «Екодіс» пропонується погасити частину кредиторської заборгованості, рахунок на оплату короткострокової заборгованості передбачається в розмірі 16500 тис. грн. Це дозволить компанії вести переговори з постачальниками та підрядниками, повертати податки та збори та частину виплат працівникам.

Кредиторська заборгованість має вирішальне значення для оборотного капіталу. Неоплачені рахунки за товари та послуги складають більшу частину кредиторської заборгованості.

Ці заходи спрямовані на покращення поточного стану населених пунктів:

1. Створити систему стягнення боргів. Намагаючись вирішити проблему прострочених платежів, компанія повинна розробити систему стягнення заборгованості: найпоширенішими методами погашення боргів є листування, дзвінки, особисті візити, продаж прострочених платежів спеціальним організаціям.

2. Узагальнити інформацію про стан справ клієнтів.

3. Для визначення правомірності стягнення заборгованості з покупців та тривалості заборгованості (понад 3 місяці) необхідно оцінити наявність документально підтверджених мирових угод та листів, які боржники підписують про визнання своєї заборгованості, а також строк позовної давності не пропущено. Для кредитів, які є нереальними з точки зору стягнення, важливо створити резерв для невідомих. За наявності документів, що підтверджують заборгованість, безнадійну заборгованість слід списати у рахунок збитків підприємства, оскільки пройшов строк позовної давності. Для управління стягненням боргів вкрай важливо ретельно контролювати виконання договірних зобов'язань.

4. Щоквартально створюйте платіжний календар для рахунків і платежів. Призначено для створення платіжного календаря, схожого на «Календар сплати боргів». За поточними рахунками платежі вносяться до календаря разом із сумами та умовами, передбаченими відповідними договорами (договорами) з іншими сторонами. Для прострочених рахунків-фактур ці платежі включаються в цей документ планування з урахуванням попередньої домовленості між сторонами. Календар дебіторської заборгованості має лише одну складову - графік надходження коштів. Для точного відображення справжньої грошової оцінки підприємства датою надходження коштів вважається день їх зарахування на розрахунковий рахунок підприємства (без урахування періоду наявності заборгованості). Постійно проводити цей захід.

5. Підготуйтеся до майбутнього списку кредиторів із боргом понад 3, 6 і 9. Продовжуйте.

6. Щомісяця до 15 числа проводити оцінку успішності виконання договорів щодо своєчасної оплати покупців згідно з даними відділу продажу та бухгалтерії.

7. Документи, надані відділом продажів щодо процесу стягнення заборгованості, вимоги про оплату від кредиторів.

8. Щомісяця звіряти представлену суму та оплату для всіх компаній, щоб мати контроль над рахунками.

9. З метою зменшення кредиторської заборгованості: на основі проведеного аналізу та фінансово обґрунтованих розрахунків розробити подальшу стратегію щодо фінансування та залучення джерел фінансування, в тому числі запитати акціонерів про розподіл коштів на збільшення статутного капіталу та збереження оборотних коштів.

10. Спонтанне фінансування, або. визначення економії для компаній, які б скоротили терміни оплати.

Давайте обговоримо один потенційний варіант альтернативного фінансування. Подумайте про витрати альтернативних варіантів. Якщо результат буде більшим, ніж відсоткова ставка банку, ефективніше звернутися в банк за кредитом і оплатити продукти та послуги протягом пільгового періоду.

Очевидно, що постачальник не заробляє, якщо надає довгострокову дію знижки. Однак важливо визнати, що довший пільговий період може залучити споживачів. Упущена вигода постачальника (пропозиція, знижка або очікування) вважається формою цінової перемоги в конкурентній боротьбі.

Оскільки основною метою компанії є зменшення суми заборгованості, компанія повинна надавати більший відсоток знижки та коротший період часу, щоб кошти були доступні для товару. І навпаки, боржники ТОВ «Екодіс» матимуть досить тривалий період відстрочки.

Давайте розглянемо кілька можливих варіантів економії. Ми прийmemo ставку банківського відсотка на рівні 22,5% річних.

Розпродаж триватиме з 10.05 по 30.10. Ми запропонуємо боржникам знижку 5%, якщо вони сплатять свій борг протягом 10 днів або більше з максимальною затримкою 30 днів. У цьому випадку ми обговоримо вартість відмови від знижки:

$$\text{ціна відмови від знижки} = \frac{5\%}{100\% - 5\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30\text{днів} - 10\text{днів}} = 94,7\% > 22,5\%$$

Порівнюючи витрати на відмову від дисконту з вартістю банківського кредиту, ми приходимо до висновку, що покупцеві вигідніше скористатися банківським кредитом і погасити борг за 10 днів, а не йти на фінальний крок і втратити знижку.

Знижка 3/15-30, якщо платник сплатить за продукт протягом 15 днів, він матиме право на 3% знижку від ціни протягом максимального періоду оплати 30 днів.

$$\text{ціна відмови від знижки} = \frac{3\%}{100\% - 3\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30\text{днів} - 15\text{днів}} = 74,2\% > 22,5\%$$

У цьому випадку ми пропонуємо нижчу ставку, але збільшуємо час, протягом якого діє знижка. Крім того, споживачеві вигідніше погасити борг за 15 днів, ніж втратити знижку або оплатити повну вартість товару.

Знижка 2/25-30, тобто. ми надаємо знижку 2% і збільшуємо термін оплати до 25 днів. У цьому випадку ми обговоримо вартість відмови від знижки:

$$\text{ціна відмови від знижки} = \frac{2\%}{100\% - 2\%} * 100\% * \frac{360 \text{ днів}}{30\text{днів} - 25\text{днів}} = 147\% > 22,5\%$$

Ціна дисконту в кінцевому підсумку вища за вартість банківського кредиту, і це вигідніше для боржників, ніж для кредиторів, як у попередньому прикладі. Однак, як згадувалося раніше, довший пільговий період може стимулювати покупців до

покупки; втрачена вигода постачальника буде вважатися формою ціни для перемоги в конкурентній боротьбі.

Беручи до уваги ці фактори, перші дві умови, які дозволяють спонтанне фінансування, вважаються більш сприятливими, ніж інші.

Знижка 5/10-30. Процентна ставка банку становить 22,5% щорічно. Ціна, при якій відмовляються від знижок, становить $94,7\% - 22,5\% = 72,2\%$. Тобто відмова від дисконту коштувала б банку понад 72,2 відсотка від загальної вартості.

Знижка 3/15-30. Ціна, при якій відмовляються від знижок, становить 51,7%. Тобто при такому способі відмова від дисконту обійдеться банку більш ніж на 51,7 відсотка дорожче звичайного кредиту.

Оскільки показники прибутковості позитивні, перший варіант фінансування з меншим терміном виплати є більш вигідним. Ця опція розрахеє грошову вигоду, отриману від зменшення заборгованості, з дисконтом 5% як заохочення:

$$E_{\text{д.з.}} = ДЗ - V_z - V_k \quad (3.2)$$

де $E_{\text{д.з.}}$ – розмір економічного ефекту від зменшення дебіторської заборгованості;

$ДЗ$ – фактичний розмір дебіторської заборгованості;

V_z – втрати від знижок;

V_k – витрати, пов'язані з організацією кредитування покупців.

У нашому прикладі дохід, втрачений через знижку, становить:

$$\text{сума дебіторської заборгованості} * \% \text{знижка} = 16500 * 0,05 = 825$$

Звідси:

$$E_{\text{д.з.}} = 16500 - 825 - 50 = 15625 \text{ тис. грн.}$$

У результаті віддача підприємства при наданні знижки 5% за 10-денний період становить 15625 тис. грн.

У цій компанії найбільш ефективного результату очікують від спеціаліста з управління боргами.

Спеціаліст вносить дані від клієнтів в систему (базу даних). Ця система матиме інформацію про партнерів, які порушують умови оплати. На основі спільного аналізу роботи слід розробити систему оцінки надійності контрагента. Усі контрагенти об'єднані в класи за ступенем надійності:

- ✓ група ризику;
- ✓ кластер більш сконцентрованої уваги;
- ✓ група відданих клієнтів;
- ✓ «золоті клієнти».

Надійність партнерів визначається тривалістю їх роботи з клієнтом, обсягом продажів клієнту та сумою простроченої заборгованості на кінець періоду. Подумайте про витрати, пов'язані з цим святом:

Таблиця 3.7 - Додаткові витрати, пов'язані з наймом експерта з управління грошовими потоками, тис. грн.

Показник	в місяць	в рік
Інвестиції (придбання ОЗ)		
Придбання ПК та принтерів		26,0
Придбання меблів		5,6
Разом інвестицій		31,6
Поточна діяльність		
Амортизація (10%)		3,6
Заробітна плата	20	240,0
Відрахування до позабюджетні фонди (22%)	4,4	52,8
Разом витрат	23,9	296,4

У результаті вдосконалення стилю управління грошовими потоками обійдеться корпорації в 296,4 тис. грн.

Однак ці витрати є певною мірою обґрунтованими, результатом зусиль цього працівника має стати найбільше використання можливостей скорочення фінансового циклу та отримання додаткового доходу від вивільнених коштів в обмін на:

1) Зменшення суми заборгованих грошей. Використання показників для зменшення суми заборгованості іншим, наприклад збереження балансу на рахунку

боржників, щоб запобігти доставці товарів боржникам, моніторинг фінансового стану інших залучених сторін;

2) зменшення терміну стягнення: через зменшення суми кредиторської заборгованості;

3) витрачання невитрачених коштів тощо.

Для того, щоб менеджер з грошових потоків мав більш ефективну роботу, він повинен співпрацювати з бухгалтерією та фінансовим відділом.

Оцінимо грошову оцінку запропонованих ініціатив, включаючи: знижки та посаду спеціаліста з управління боргами.

$$E_{\text{еф}} = E_{\text{д.з.}} - V_{\text{н.с.}} \quad (3.3)$$

де $V_{\text{н.с.}}$ – витрати, пов'язані з наймом спеціаліста, тис. грн.

$$15625 - 296,4 = 15328,6 \text{ тис. грн.}$$

II. Методи зниження витрат.

Основними джерелами заощаджень на зниженні собівартість продуктів і послуг є:

1) збільшення обсягу його виробництва за рахунок повного використання виробничих потужностей підприємства;

2) зниження витрат, пов'язаних з його виробництвом, за рахунок підвищення продуктивності праці, економічного використання ресурсів, електроенергії, палива, обладнання, а також зниження невикористаних витрат тощо.

Під час аналізу виконання виробничої програми виявляються приховані резерви збільшення виробництва. При збільшенні обсягу виробництва оплачуються лише змінні витрати (прямі трудові доходи, прямі матеріальні витрати тощо). збільшення, а обсяг постійних витрат, як правило, не змінюється, це призводить до зниження

собівартості продукції. На жаль, повномасштабна війна негативно вплинула на доходи клієнтів ТОВ «Екодіс». У 2020-2022 роках компанія успішно завершила виробництво програми на 100%, значні ресурси були спрямовані на пошук клієнтів. Як наслідок, важко визначити найближчі резерви продуктів і послуг.

Дослідження управлінських витрат на ранніх стадіях існування компанії показало можливість скорочення цих витрат на 20-22% без шкоди для якості продуктів або послуг.

Давайте обговоримо фінансову доцільність зниження витрат на 20%. Виробнича собівартість в 2023 році склала 207435 тис. грн., це означає, що в результаті при скороченні бюджету управління на 20% економічний ефект складе 6319,7 тис. грн.

III. Збільшення доходів за рахунок рекламної компанії.

На даний момент в маркетинговій діяльності ТОВ «Екодіс» задіяні такі види реклами: листівки, фірмові довідники. Крім того, витрати на рекламу одні з найнижчих. Щоб підприємство було успішним у своїх комерційних зусиллях, воно має збільшити віддачу від рекламної діяльності. Важливо залучити додаткових клієнтів і збільшити дохід компанії.

Рекламна кампанія ТОВ «Екодіс» повинна включати додаткову рекламу крім існуючих видів реклами. Ці додаткові оголошення повинні брати участь у виставках і торгах. Давайте обговоримо вартість запропонованих стратегій.

Таблиця 3.8 – Витрати на рекламну діяльність ТОВ Екодіс», тис. грн.

Форма реклами	Місячні витрати	Річні витрати
Тендерні торги	15	180
Участь у виставці	25	300
Разом	40	480

Ці методи реклами були обрані тому, що дослідження показують, що вони найбільш ефективні для залучення клієнтів. Дослідження економістів компанії показали, що під час переходу до ринкових відносин середній приріст доходів підприємств цього сектору становить від 2 до 5% в результаті успішної рекламної

кампанії. Оскільки дохід ТОВ «Екодіс» досить значний, ми будемо говорити про типовий показник річного обороту в 3%.

Приріст виручки, виражений у відсотках до 2023 році, очікується приблизно на рівні 15516 тис. грн. ($15516 \cdot 0,07 = 1086,12$). У підсумку загальний ефект від нових видів реклами становить $1086,12 - 480 = 606,12$ (тис. грн.).

Отже, сумарний економічний ефект від впровадження трьох заходів склав:

$$E_{\text{еф}} = 15328,6 + 6319,7 + 606,12 = 22254,42 \text{ тис. грн.}$$

Як наслідок, результатом запропонованих нами ініціатив стане підвищення прибутковості суб'єкта господарювання та підвищення ефективності його діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження можна зробити наступні висновки. Проведена систематизація теоретичних аспектів поняття сталого розвитку дозволила виявити диференційовані підходи до його трактування. Одні науковці розуміють сталий розвиток підприємства як створення економічного доходу через інноваційні рішення, які сприятимуть соціальному добробуту та захисту довкілля. Інші вчені-економісти описують його як розвиток, який забезпечується через постійну взаємодію, взаємний вплив та взаємоузгодження елементів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. У широкому розумінні дане поняття трактується як категорія глобального рівня, що передбачає розвиток не лише економічної системи підприємства, але й його навколишнього середовища і суспільства. У вузькому значенні сталий розвиток визначається на рівні самого підприємства, а саме показниками його стабільного фінансово-економічного стану.

Виявлено, що складовими сталого розвитку є економічна, соціальна та екологічна підсистеми. Економічна складова передбачає оптимальне використання обмежених природних і матеріальних ресурсів із застосуванням певних технологій для підвищення рівня екологічності виробництва. Соціальна складова спрямована на розвиток персоналу, підвищення продуктивності його праці, мотивацію праці, стабільності соціально-психологічного клімату на підприємстві. Екологічна складова спрямована на використання сучасних технологій, які спрямовані на збереження стану навколишнього середовища.

Обґрунтовано положення про важливість синергії означених складових системи сталого розвитку для ефективного господарювання на мікрорівні. Проведений аналіз теорії соціальної відповідальності як основного елемента сталого розвитку підприємства дозволив виявити, що дана категорія являє собою відповідальність підприємства за вплив його рішень та дій на суспільство, навколишнє середовище, шляхом його прозорості та етичної поведінки, яка забезпечує добробут і здоров'я людей, враховує очікування зацікавлених сторін,

відповідає чинному законодавству.

Виявлено, що дослідження соціальної відповідальності варто здійснювати через призму аналізу її рівнів: економічної відповідальності (отримання прибутку, виготовлення конкурентоспроможних товарів, створення робочих місць, інноваційність), правової відповідальності (дотримання норм чинного законодавства і діючих контрактів, податкова чесність), етичної відповідальності (дотримання норм моралі та етики) та філантропії (створення оптимального рівня соціального забезпечення різних груп суспільства).

Систематизація різних підходів до аналізу та оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства дозволила виокремити показники зовнішньої та внутрішньої системи соціальної відповідальності. При оцінці внутрішньої соціальної відповідальності оцінюють охорону праці, її мотивацію, соціальні програми, стимули для персоналу. Оцінку зовнішньої соціальної відповідальності здійснюють за показниками вирішення проблем суспільства та задоволення потреб інших стейкхолдерів.

Об'єктом дослідження було обране підприємство ТОВ «Екодіс», основними видами діяльності якого є: інші роздрібні операції в спеціалізованих магазинах; оптова торгівля іншими будівельними матеріалами; оптова торгівля матеріалами для скління; виробництво столярних і теслярських виробів; інші виробничі процеси, включаючи виробництво фарб, лаків, емалей та супутніх товарів; інші індивідуальні послуги та інше.

На сьогодні підприємство ТОВ «Екодіс» працює у звичному режимі, не зважаючи на умови воєнного стану. Встановлено, що на достатньому рівні проводиться процес управління з метою забезпечення сталого розвитку підприємства, проте є певні прогалини, що стосуються систем інформування про підприємство, переорієнтація підприємства на інші ринки та види діяльності, недостатня інформаційна підтримка механізму управління, проблема в кадрах, а відповідно і в цілому стратегія розвитку.

Провівши фінансово-економічний аналіз досліджуваного підприємства, можна зробити висновок, що загальне задовільним, але вже спостерігається

тенденція до погіршення основних фінансових показників роботи підприємства. Так виручка компанії в 2023 році склала 217402 тис. грн., що на 26,47% нижче виручки попереднього року в розмірі 295674 тис. грн. Причиною зменшення виручки є в першу чергу звуження сфери діяльності, зменшення продажів.

Показник чистого прибутку в 2022 році показав істотне зростання на 161,48% до 25473 тис. грн., а в 2023 році вже спостерігалось падіння на 94,74% тобто на 24132 тис. грн. і розмір чистого прибутку в 2023 році склав 1341 тис. грн.

Аналіз показників прибутковості ТОВ «Екодіс» дає нам можливість зробити невтішний висновок, що серед розглянутих показників ліквідності, значення коефіцієнтів часто не відповідали рекомендованим нормам, тому їх негативні тенденції ми розглядаємо як ознаку фінансових проблем компанії

Використання методу кореляційно-регресійного аналізу дало змогу визначити силу впливу факторних ознак (а саме, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат та фінансових витрат) на результат роботи підприємства. Встановлено, що найбільший вплив на прибутковість підприємства мають витрати на збут та фінансові витрати.

В кваліфікаційній роботі були запропоновані ряд заходів, направлених на підвищення ефективності діяльності ТОВ «Екодіс», а також зроблені розрахунки економічної ефективності запропонованих заходів. А саме: заходи щодо зниження розміру кредиторської та дебіторської заборгованості; щодо зниження собівартості продукції та заходи, направлені на збільшення доходів за рахунок рекламної компанії. Сумарний економічний ефект від впровадження даних пропозицій склав 22254,42 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш А.С., Могилова А.Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(09). С. 68-70.
2. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ, 2021. 300 с.
3. Аранчій В.І., Томілін О.О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч.-метод. посібн. Полтава, 2018. 141 с.
4. Артус М. М. Формування механізму ціноутворення в умовах ринкової економіки. Тернопіль, 2002. 354 с.
5. Артюх-Пасюта О.В., Мілька А.І. Оцінка достовірності інформації у фінансовій звітності підприємства на основі моделей Дж. Монтьє, М.Д. Беніша та М.Л. Роксас. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1525/1467> (дата звернення: 23.03.24).
6. Банера Н. П., Гелей Л. О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 1 (71). С. 55-62.
7. Белінська С. М., Крисіна І. О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/18.pdf (дата звернення: 24.03.24).
8. Белінська С. М., Крисіна І. О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9879> (дата звернення: 20.03.24).
9. Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7253> (дата звернення: 27.03.24).
10. Боденчук Л., Боденчук С., Нідельчу В. Формування системи управління

прибутком підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2383> (дата звернення: 19.03.24).

11. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку. Херсон, 2009. 321 с.

12. Борщук С.С., Загорський В.М. Концепція сталого розвитку і проблеми оптимізації економічних систем. *Регіональна економіка*. 2005. № 3. С. 113-119.

13. Бурик З. М. Формування концепції сталого розвитку регіону. *Теорія і практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2014_1_22. (дата звернення: 23.03.24).

14. Васильчук І.П. Оцінка діяльності корпорацій в контексті сталого розвитку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 2. С. 39-44.

15. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів, 2017. 236 с.

16. Вдовенко Л.О. Ефективність управління активами - основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1203> (дата звернення: 22.03.24).

17. Власенко Т.Ю., Стародубцева О.С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Молодий вчений*. 2018. № 64.12. С. 256-259.

18. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21. С. 37-44.

19. Волинчук Ю. В., Купира О. І. Генезис теорій прибутку підприємства. *Економічний форум*. 2014. № 3. С. 159-166.

20. Воронкова Т.Є., Безпалько Н.Ю. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 19. С. 42-44.

21. Гаватюк Л.С., Пілат А.К. Удосконалення системи управління

рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С. 47-50.

22. Гайбура Ю. А., Загнітко Л. А. Прибутковість підприємства: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 24 (2). С. 99-104.

23. Гайбура Ю.А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Ефективна економіка*. №5. 2021. URL.: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8913> (дата звернення: 22.03.24).

24. Гайбура Ю.А. Прибутковість підприємств: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2017. № 24. С. 99-105.

25. Гарбар В.В. Теоретичні основи забезпечення сталого розвитку фермерських господарств. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2012. Вип. 81(2). С. 177-183.

26. Глинська А.Є. Особливості сталого розвитку систем в залежності від їх масштабності. *Вісник ХНУ*. 2006. № 4. Т. 3. С. 159-161.

27. Гречко А.В., Очеретяна О.В. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємства». *Підприємництво та інновації*. 2020. Випуск 15. С.37-41.

28. Данилишин Б.М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України. *Механізм регулювання економіки*. 2008. № 3 (2). С. 214- 218.

29. Дейлі Г.Е. Сталый розвиток: визначення, принципи, політики. *Науковий вісник ГРІ*. 2005. № 15.6. С. 27-39.

30. Демяненко Т.І. Сталый розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і Управління*. 2020. Том 31(70). №2. С. 185-188.

31. Денисенко М.П. Стан та тенденції розвитку сучасного підприємства: монографія. Київ, 2019. 464 с

32. Добровольська О.В., Рондова М.А. Прогнозування банкрутства як

методу оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 40-45.

33. Довгаль Л.Є. Сучасні аспекти сталого розвитку машинобудівних підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі, проблеми теорії та практики*. 2008. № 3 (3). С. 71-83.

34. Дробишева О.О., Бучакчійська Ю.М. Управління прибутком підприємства в умовах кризи. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2019. Вип. 1. С. 21-26.

35. Євсєєва О. О., Анікіна О. Є., Нікуліна С. В. Актуальність формування універсального підходу до оцінки фінансового стану підприємства на основі показників форм фінансової звітності. 2019. № 148. С. 129-143.

36. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. № 3. С. 189-192.

37. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк, В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7 (34). С. 46-49.

38. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192.

39. Жаданос О.В., Шатоха В.І., Петренко А.Л. Стратегія сталого розвитку на підприємстві: приклад Європи та досвід України. Дніпро, 2017. 79 с

40. Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. Є. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 4. С. 145-148.

41. Жук Н. Аналіз фінансового стану як домінантний індикатор фінансової безпеки підприємств. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 97-112.

42. Журавльова Т.О. Оцінка прибутковості вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. С. 24-28.

43. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3-те вид., випр. та доп. Київ, 2000. 587 с.

44. Каминський П. Д. Прибуток та рентабельність як показники ефективності діяльності підприємства. *Вісник Донецького університету економіки*

і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. 2016. № 1.64. С. 160-167.

45. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1. С. 85-89.

46. Кирич Н.Б. Від стабілізації суспільного виробництва - до сталого розвитку суспільства: монографія. Тернопіль, 2003. 203 с

47. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ, 2005. 485 с.

48. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Аналіз фінансового стану підприємств за видами економічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 38. С. 96-99.

49. Колеватова А. В. Напрями вдосконалення процесу формування та управління прибутком на підприємствах. *Молодий вчений*. 2018. № 5(57). С. 717-720.

50. Колісник О., Томша А. Особливості формування та розподіл прибутку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. С.76-88.

51. Кононенко Ж.А., Песцова-Світалка О.С., Петренко В.О. Прогнозування фінансових результатів як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 36. С. 171-177.

52. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Особливості планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 153-157.

53. Костюк О.Д. Менеджмент сталого розвитку аграрного сектора. Київ, 2013. 198 с.

66. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ, 2017. 288 с.

67. Набатова Ю.А., Малачевська К.О. Автоматизація аналізу та прогнозування фінансових результатів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_32. (дата звернення: 22.03.24).

68. Нагорна І.В., Бондаренко В.О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. - URL:: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9577> (дата звернення: 23.03.24).

69. Назаренко О.В., Лукаш Р.В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.

70. Ногіна С. В. Шляхи вдосконалення формування і розподілу прибутку. *Економічний аналіз*. 2021. № 8. с. 283-286.

71. Свистун К.О. Генезис поняття «сталий розвиток» та підходи до його запровадження. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 326-333.

72. Степанов В.Н., Круглякова Л.Л., Розмарина А.Л. Устойчивое развитие: понятие и категории. Одесса, 1999. 367 с.

73. Бурда А.І. Оцінювання потенціалу сталого розвитку промислових підприємств: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Нац. техн. ун-т України «Київ, політехн. ін-т». Київ, 2008. 18 с.

74. Павлюк І. О. Управління прибутком підприємства в умовах сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. №1. С. 84-88.

75. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2010. № 28. С. 125-132.

76. Петров З.Г. Управление устойчивым развитием предприятий. Херсон, 2009. 557 с

77. Подолянчук О.А. Доходи: проблемні аспекти сутності та класифікації. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. Мелітополь, 2010. № 3(11). С. 89-92.

78. Попович Д. В., Славчаник О. Р. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2018. №2. С. 746-749.

79. Прокопович Л., Бурлан, С. Розвиток методичних підходів щодо управління фінансовими результатами підприємства. *Економіка та суспільство*.

(дата звернення: 23.03.24).

80. Савіна С. С., Гиренко Ю. В. Управління прибутком в системі фінансового менеджмента підприємства. *Східна Європа: Економіка, Бізнес та Управління*. 2018. Вип. 6. С. 321-324.

81. Семенова К.Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. №5-6. С. 77-82.

82. Сизоненко О.А. Механізм забезпечення сталого розвитку в системі управління металургійним підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2009. 20 с.

83. Смачило І.І. Методи управління сталим розвитком підприємства. *Економіка розвитку*. 2012. № 2. С. 115-120.

84. Стащук О. В., Жигар Н. М. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 31. С. 12-17.

85. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (40). № 6. С. 136-141.

86. Поліщук В.Г. Стимулювання сталого розвитку регіону: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.05/ Луц. нац. техн. ун-т. Луцьк, 2010. 24 с.

87. Струк Н.С., Муц Ю.І. Перспективи розвитку методичного підходу до аналізу фінансових результатів на підприємстві. *Науковий вісник Міжнародного Санітарного університету*. 2017. № 24-1. С. 109-113.

88. Тарасенко І.О. Сталий розвиток підприємств легкої промисловості: теорія, методологія, практика. Київ, 2010. 389 с.

89. Томчук О.Ф, Левчук М.С. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 9(73). С. 480-486.

90. Тульчинська С. О., Бершадська І. І., Методи управління прибутком підприємства *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. № 20. С. 181-188.
91. Чигріна К.О. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий огляд, міжнародний науковий журнал*. 2015. № 12. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/421>. (дата звернення. 20.03.24).
92. Шашина М.В., Мосійчук Д.О. Параметричні характеристики сталого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. №3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10049> (дата звернення: 20.03.24).
93. Швець Ю.О. Прогнозування показників фінансового стану як елемент управління операційною діяльністю підприємств машинобудування у кризових умовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 42. С. 89-94.
94. Шевчук В.Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку. Київ, 2006. 200 с.
95. Vdovenko L.O., Martseniuk O.V., Ruda O.L., Titov D.V., Kholiavitska K.S. Determinants of the growth of the financial-economic potential of the rural territorial communities of Ukraine. *International Journal of Agricultural Extension*. 2021. Special Issue (02). P. 119-139.
96. Martseniuk O., Ruda O. Financial mechanism in the system of economic vectors of development of Ukraine. Economic and legal principles of economic growth in the post-crisis period: collective monograph. Austria. 2021. Section IV. P. 72-96.
97. Schwab K., Sala-i-Martin X., Greenhill R. The Global Competitiveness Report. World Economic Forum. 2011. 557 p.